

Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje*

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

Verneforslag til faglig gjennomgang

Andfjorden marine verneområde

FORSLAG

Innhold

1	Innledning	3
2	Bakgrunn og målsetninger for verneplanen	4
3	Prosess og medvirkning	5
3.1	Oppdraget	5
3.2	Saksbehandling etter rundskriv T-2/15	5
3.3	Forskrift om konsekvensutredning og krav om utredningsprogram	5
3.4	Konsultasjoner med Sametinget og opprettelse av felles arbeidsutvalg for Nordland, Troms og Finnmark.	6
3.5	Brukerinteresser	6
3.6	Saksgang, involvering og organisering	7
4	Utredningsområdet	9
4.1	Avgrensning	9
4.2	Verneverdier	11
4.3	Kulturminner	16
4.4	Eksisterende verneområder	17
4.5	Arealbruk og brukerinteresser	19
5	Tematisk gjennomgang	28
5.1	Geografisk avgrensning	28
5.2	Verneforskrift	31
5.3	Virkninger på andre planer	51
6	Vurderinger etter naturmangfoldloven kapittel 2 og 5	55
6.1	Kunnskapsgrunnlaget	55
6.2	Effekter av vernet	57
6.3	Kriterier for marine verneområder	58
	Kilder	60
	Vedlegg	66

1 Innledning

Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark legger med dette fram forslag om Andfjorden marine verneområde til offentlig høring. Formålet med verneforslaget er å ta vare på et tverrsnitt av naturtyper fra kyst til hav med stor variasjon av naturmangfold, inkludert trua, sjelden og sårbar natur.

Verneformålet er knyttet til sjøbunnen. Det er en målsetting å holde verneverdiene uten større grad av påvirkning og at området skal kunne brukes til forskning og langtidsovervåkning.

Restriksjonene skal ikke være strengere enn nødvendig for å ta vare på disse verdiene. Det er dermed langt fra slik at alt av aktivitet er forbudt i et marint verneområde. I utgangspunktet skal aktivitet som foregår på vernetidspunkt kunne fortsette som før. I hovedsak er det kun forurensing og store fysiske inngrep på sjøbunnen som ikke vil bli tillatt.

Verneforslaget var i xxxx 2023 til faglig gjennomgang i Miljødirektoratet. Forslaget sendes nå ut på høring med sikte på å opprette et marint verneområde i Andfjorden etter naturmangfoldloven § 39. Frist for å komme med uttalelser til forslaget til vern er 1. xxxxx 2023.

Uttalelser sendes til Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405, 8002 BODØ eller på epost til: fnopost@statsforvalteren.no.

2 Bakgrunn og målsetninger for verneplanen

Arbeidet med verneforslaget er gjennomført med utgangspunkt i anbefalinger fra Rådgivende utvalg for marin verneplan og nasjonale mål har vært lagt til grunn. St.meld. nr. 43 (1998–99) *Vern og bruk i kystsona – Tilhøvet mellom verneinteresser og fiskerinæringane* ble lagd fram av regjeringa Bondevik I i 1999. I denne meldinga heter det at:

«Marine økosystem og marine naturkvalitetar utgjer ein viktig del av naturen i Noreg. Det vil i framtida vere behov for å ta vare på representative og særleine naturverdiar også i sjø, samt marine arter og habitat som er trua og/eller sårbare. Ikkje minst er behovet for referanseområde, der økosystema fungerer i mest mogleg urørt stand, viktig. Referanseområda skal kunne vere samanlikningsområde i høve til andre område som er meir utsette for inngrep. Det gjer at det langsiktige aspektet ved vernet står sentralt. Sikring av enkelte, urørte område for framtidige generasjonar er også eit viktig motiv.»

Meldinga førte til at det i 2001 ble det satt ned et bredt sammensatt rådgivende utvalg med representanter fra forvaltningen og aktuelle interesseorganisasjoner med oppgave å finne fram til områder egnet for marint vern i Norge. Utvalget fant fram til 36 områder, heriblant Andfjorden, som de vurderte samlet ville representerte et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur. Utvelgelsen ble gjort ved å sortere områdene inn i 6 kategorier (poller, strømrrike lokaliteter, spesielle grunnvannsføremster, fjorder, åpne kystområder og transekter fra kyst til hav og sokkelområder). Deretter ble det valgt ut områder som både sikret god geografisk representativitet og som samtidig var lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåking. Andfjorden ble plassert i kategorien transekter fra kyst til hav.

Arbeidet med marint vern er omtalt i en rekke nyere stortingsmeldinger, herunder Meld. St. 29 (2020-2021) Heilskapleg nasjonal plan for bevaring av viktige område for marin natur, hvor det kommer til uttrykk at:

"Det er eit nasjonalt mål at eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for komande generasjonar."

I dette ligger det at vernede og beskyttede områder skal dekke variasjonsbredden i norsk natur. I meldingen fremkommer det også at:

"Marint vern etter naturmangfoldlova skal bidra til at eit utval av representative, særleine, sårbare eller trua marine undersjøiske naturtypar og naturverdiar langs kysten og i territorialfarvatnet blir tekne vare på for framtida. Områda skal – saman med areal som er beskytta etter anna lovverk – danne eit nettverk av verna og beskytta område som skal ta vare på økosystem og naturverdiar. Områda skal dekkje variasjonsbreidda i norsk marin natur."

Dette inkluderer også behovet for referanseområder. Det følger også av målene for områdevern i naturmangfoldloven § 33 at verneområder skal bidra til referanseområder for å følge utviklingen i naturen.

Hjemmelsgrunnlaget for å opprette marint verneområde er naturmangfoldloven § 39.

3 Prosess og medvirkning

3.1 Oppdraget

Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark fikk i brev fra Miljødirektoratet av 20.04.2017 i oppdrag å sammen utrede marint vern i Andfjorden. Miljødirektoratet bad videre i brevet om at Statsforvalterne utredet vernet i henhold til rundskriv T-2/15: "Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven" og at Felles arbeidsutvalg for Nordland, Troms og Finnmark ble involvert i arbeidet, jf kap. 3.4. Det ble også presisert at det måtte utarbeides en konsekvensutredning for verneplanen.

3.2 Saksbehandling etter rundskriv T-2/15

Rundskriv T-2/15: «Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven» legger føringer for gjennomføringen av verneplanprosessen. Det er lagt opp til 3 runder der offentligheten har anledning til å komme med merknader til verneplanen. Det er i forbindelse med oppstartmeldingen, høringen av utredningsprogrammet for konsekvensutredningen og høringen av det endelige utkastet til verneplan. I tillegg har vi lagt til rette for flere andre arenaer for lokal påvirkning (Se organisering av arbeidet).

3.3 Forskrift om konsekvensutredning og krav om utredningsprogram

Utredningsområdet for marint vern i Andfjorden er på 1964 km². I henhold til forskrift om konsekvensutredning skal planer for verneområder større 250 km² alltid konsekvensutredes (se § 6 første ledd bokstav c og vedlegg I, punkt 29).

Formålet med konsekvensutredninger er å klargjøre virkningene av planer og tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Utredningen skal bidra til at virkningene for miljø og samfunn blir tatt hensyn til når et tiltak planlegges, og når det tas stilling til om og på hvilke vilkår, planer eller tiltak kan gjennomføres. Regelverket skal også sikre en åpen prosess slik at alle berørte parter blir hørt.

En konsekvensutredning skal være et supplement til den ordinære utredningsplikten etter naturmangfoldloven. Utredningsprogrammet datert 4 mars 2020 redegjør for utredningsområdet, tiltaket, problemstillinger, metodikk, behovet for utredninger, flere alternativer, opplegget for medvirkning og frister.

Asplan Viak AS fikk våren 2020 oppdrag i å utarbeide konsekvensutredning for marint vern i Andfjorden (se vedlegg 3). Utarbeidelse av konsekvensutredningen ble gjort i tråd med utredningsprogrammet og i nær dialog med Statsforvalteren. I konsekvensutredningen er det utredet 6 ulike geografiske vernealternativ, 13 utredningstemaer og 9 ulike referansealternativ for bunntål, reketål og snurrevad. Konsekvensutredningen har også drøftet og tatt stilling om det trengs egne regler for områder som har spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold.

3.4 Konsultasjoner med Sametinget og opprettelse av felles arbeidsutvalg for Nordland, Troms og Finnmark.

Som urfolk har samene, i henhold til ILO-konvensjon nr. 169, rett til å bli konsultert i saker som kan få direkte betydning for dem. Den 31. januar 2007 ble det inngått avtale mellom Sametinget og Klima- og miljødepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder. I tråd med disse retningslinjene er det opprettet et felles arbeidsutvalg for marint vern i Nordland, Troms og Finnmark.

Arbeidsutvalget består av representanter fra:

- Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark
- Fiskeridirektoratets regionkontor
- Bivdu, Sjøsamisk fiskeriorganisasjon
- Samisk representant med lokal tilknytning
- Norges Fiskarlag
- Norges Kystfiskarlag
- Sjømat Norge
- KS, Kommunesektorens organisasjon
- SABIMA, Samarbeidsrådet for biologisk mangfold.

Arbeidsutvalgets mandat er blant annet å bistå Statsforvalterne i arbeidet med marint vern i Nordland, Troms og Finnmark. Om et flertall i arbeidsutvalget eller et flertall av de samiske representantene i arbeidsutvalget og Statsforvalterne ikke kommer frem til et felles forslag skal de ulike forslagene legges frem for høring og følge saken videre.

I løpet av prosessen har arbeidsutvalget hatt 3 møter (se vedlegg 5,6 og 7). Det vil også bli gjennomført et møte etter høringsprosessen, før tilrådning sendes.

3.5 Brukerinteresser

Ettersom representantene i arbeidsutvalget for marint vern i liten grad hadde tilknytning til utredningsområdet ble det opprettet følgende referansegrupper:

- Plangruppe - bestående av saksbehandlere fra de berørte kommunene og fylkeskommunen.
- Fiskerigruppe - bestående av representanter fra fiskeriorganisasjoner på lokalt og regionalt nivå og Fiskeridirektoratets regionkontorer.
- Naturmangfoldgruppe - bestående av representanter fra ulike naturvernorganisasjoner på regionalt nivå.

Involvering av de lokale akvakulturaktørene ble sikret gjennom egen dialog og møter, der også Fiskeridirektoratets regionkontor, Sjømat Norge og Troms- og Finnmark fylkeskommune deltok. Videre ble forsvaret, forsvarsindustrien og romindustrien sine behov for involvering sikret gjennom egne møter.

Underveis i prosessen har Statsforvalteren også hatt møter med ordførerne i Andøy, Harstad og Senja kommuner. På disse møtene deltok også saksbehandlere tilknyttet referansegruppe for plan.

3.6 Saksgang, involvering og organisering

Melding om oppstart og utarbeidelse av verneforslag

Det ble meldt oppstart av verneplanarbeidet høsten 2018. Brukerinteressene ble tidlig tatt med på råd og fikk stor innflytelse når Statsforvalteren utarbeidet utredningsprogram deriblant gjennom arbeidsmøter og drøftinger av alternativer og utredningsbehov. Utredningsprogrammet ble vedtatt av Miljødirektoratet vinter 2020.

For å sikre et godt faglig grunnlag for konsekvensutredningen og den videre prosessen fikk Havforskningsinstituttet oppdrag i å gjøre en sammenstilling og analyse av tidligere data på marinbiologisk mangfold for utredningsområdet. Denne rapporten ble levert sommeren 2020. Videre har Fiskeridirektoratet kartlagt og verdisatt fiskeriaktiviteten i utredningsområdet og intervjuet lokale fiskere om hvor det finnes marine naturtyper f.eks korallrev, korallskog og svampskog.

Våren 2020 ble det gjennomført en offentlig anskaffelse om utarbeidelse av konsekvensutredning for marint vern i Andfjorden. Konsekvensutredning ble utarbeidet høsten 2020 og vinter 2021 og presentert for alle brukerinteresser våren 2021. Etter at konsekvensutredningen var blitt presentert hadde Statsforvalteren møter med alle brukerinteresser for å fange opp forhold som konsekvensutredningen ikke hadde avklart tilstrekkelig. I denne prosessen ble det tydelig at bambuskorallforekomstene i indre deler av Andfjorden og korallrevet nord for Steinavær ikke var tilstrekkelig avgrenset for å kunne avklare reguleringer av fiske i disse områdene. Disse områdene ble derfor ytterligere kartlagt av Havforskningsinstituttet våren 2022. Videre ble det høsten 2021 innhentet to forvaltningsråd fra Havforskningsinstituttet om etablering av områder for vannovervåking, strømmodellering og korallers følsomhet for undervannsetoneringer.

Underveis har Statsforvalteren jobbet med høringsforslaget. Grunnleggende i denne verneplanprosessen har vært å ha fortløpende dialog med brukerinteressene. Møtene og dialogen har vært viktig for å identifisere dagens bruk av utredningsområdet og partenes ønske om utvikling, samt finne/lete etter løsninger som ivaretar dagens bruk som samtidig ikke går på bekostning av verneverdier. Statsforvalteren har prøvd å oppnå mest mulig konsensus om løsninger.

I alle møter er det skrevet referat som har vært til gjennomlesing hos alle parter og som til slutt har blitt lagt ut på vår hjemmeside: www.statsforvalteren.no/andfjorden. Statsforvalteren har etterstrebet en mest mulig åpen verneplanprosess og at den skal oppleves som etterrettelig og transparent for alle parter.

Gjennom hele verneplanprosessen har Statsforvalteren hatt godt samarbeid med Fiskeridirektoratet. Fiskeridirektoratet har vært en aktiv bidragsyter og bidratt med avklaringer med fiskere om arrondering av referanseområder for fiskeriredskaper, samt beskyttelsesområde for spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold.

Våren 2022 ble det utarbeidet et verneforslag med to alternativ grenseforslag. Et alternativ omfattet i hovedtrekk hele utredningsområdet, mens i det andre alternativet hadde Statsforvalteren tatt ut Selfjorden. Verneforslaget ble presentert og drøftet med

ordførerne i Andøy, Harstad og Senja kommuner før det ble oversendt arbeidsutvalget for marin verneplan for videre drøfting og konsultasjon. I dette møtet kom det frem et nytt alternativ grenseforslag som, via Sjømat Norge, var fremmet av de berørte kommunene og innebar at vernegrensen burde trekkes lengre fra land. Arbeidsutvalget ønsket at dette grenseforslaget ble utredet før de kunne ta stilling til om dette alternativet også skulle være gjenstand for en høring. Høsten 2022 ble det derfor utarbeidet en tilleggsutredning (se vedlegg 4) som skulle ligge til grunn for arbeidsutvalget vurdering om dette grenseforslaget skulle høres eller ei. Arbeidsutvalget forkastet dette forslaget høsten 2022.

Vinteren 2023 ble verneforslaget sendt til Miljødirektoratet for faglig godkjenning og sendes nå på høring til lokale og sentrale høringsparter.

Høring av verneforslag

På bakgrunn av høringsdokumentet og uttalelsene som kommer inn vil Statsforvalteren, med bistand fra arbeidsutvalget og referansegruppene, gi sin tilrådning til Miljødirektoratet. Ved oversendelse av tilrådingen vedlegges alle høringsuttalelser og et sammendrag av uttalelsene. Miljødirektoratet gjør deretter sin vurdering av saken og sender sin tilrådning til Klima- og miljødepartementet. Før endelig tilrådning sendes til departementet skal det avklares med Sametinget om det behov for ytterligere konsultasjoner.

Endelig vedtak

Klima- og miljødepartementet sluttbehandler vernesaken og foretar blant annet nødvendige avklaringer med andre departementer før behandlingen i regjeringen. Departementet skal være i nødvendig dialog med berørte kommuner i løpet av sluttbehandlingen. Endelig vedtak om vern etter naturmangfoldloven blir fattet av Kongen i statsråd gjennom kongelig resolusjon

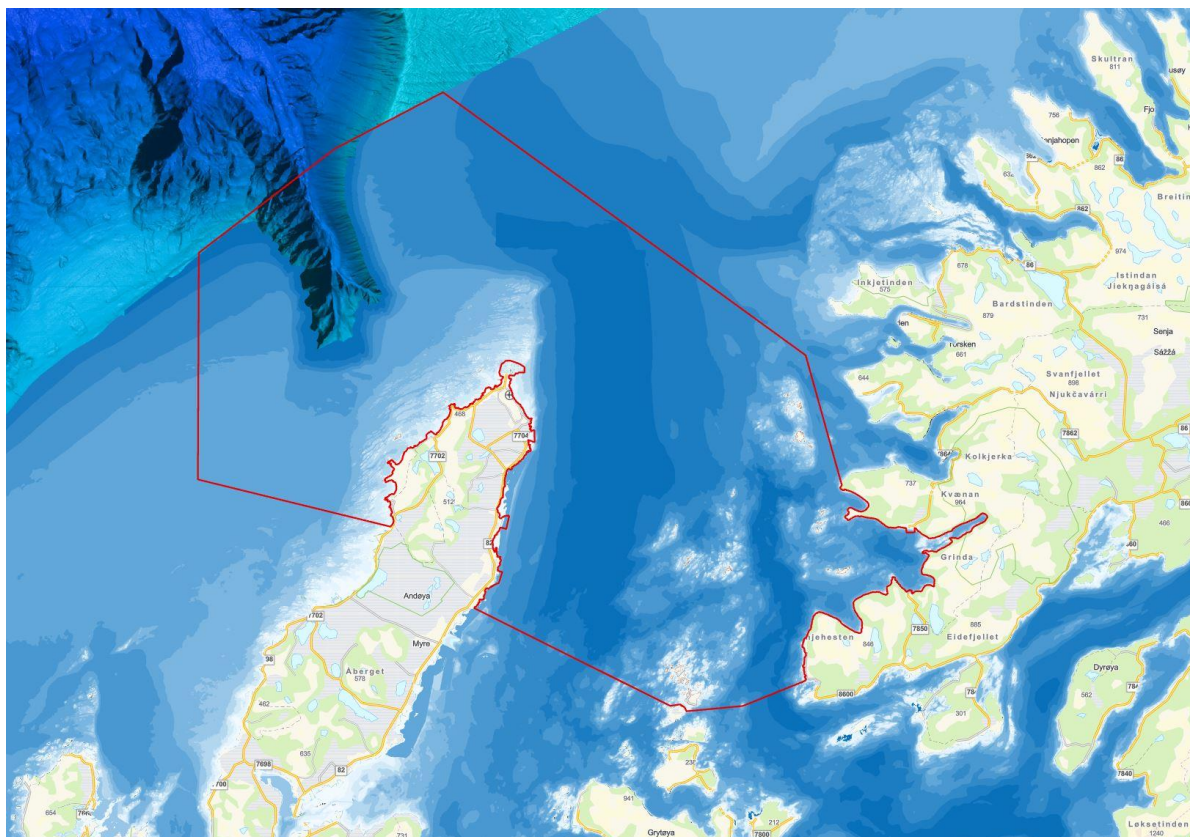
Erstatning for økonomisk tap som følge av marint vern

Bestemmelser om erstatning for økonomisk tap, som følge av vedtak om opprettelse av et marint verneområde finnes i naturmangfoldloven §§ 50 og 51. I henhold til § 50 første ledd har en eier eller rettighetshaver i eiendom, som helt eller delvis blir vernet som marint verneområde, rett til erstatning for økonomisk tap når vernet gjør det vanskelig å fortsette den igangværende bruken. For bruk som trenger tillatelse fra offentlige myndighet, gjelder retten til erstatning bare hvis tillatelse er gitt før det er foretatt kunngjøring etter naturmangfoldloven § 42.

4 Utredningsområdet

4.1 Avgrensning

Figur 1. Kart over utredningsområdet.

Utredningsområdet er på 1964 km². Utredningsområdet ligger delvis i Nordland fylke og delvis i Troms og Finnmark fylke, i henholdsvis Andøy, Harstad og Senja kommuner. Avgrensningen til utredningsområdet bygger på innstillingen fra *Rådgivende utvalg for marin verneplan*. Det opprinnelige forslaget til utredningsområde strakk seg lengre ut i Norskehavet. Men ettersom naturmangfoldloven, som verneplanen er hjemlet i, kun har sitt virkeområde innenfor territorialgrensen, har om lag 1000 km² av de ytre delene av det dette forslaget måttet utgå. I stedet er utredningsområdet, etter innspill fra Havforskningsinstituttet, utvidet sørover i Andfjorden med om lag 500 km² for å inkludere et område med store naturverdier. Som følge av innspill til oppstartmeldinga ble grensene justert godt utenfor havneområdene på Bleik, Andenes, Skrolsvik, Rødsand og Flakstadvåg, samt småbåthavnene på Kvalnes, Breivika, Skarstein og Fiskenes av hensyn til behov for fremtidige tiltak, samt påvirkning av utslipp og forurensning (miljøgifter som for eksempel TBT, PAH og PCB, og tungmetaller som kvikksølv og bly). Det samme er gjort med havneområdet til det landbaserte oppdrettsanlegget på Kvalnes, samt havneområdene til de planlagte anleggene i Breivika og på Fiskenes.

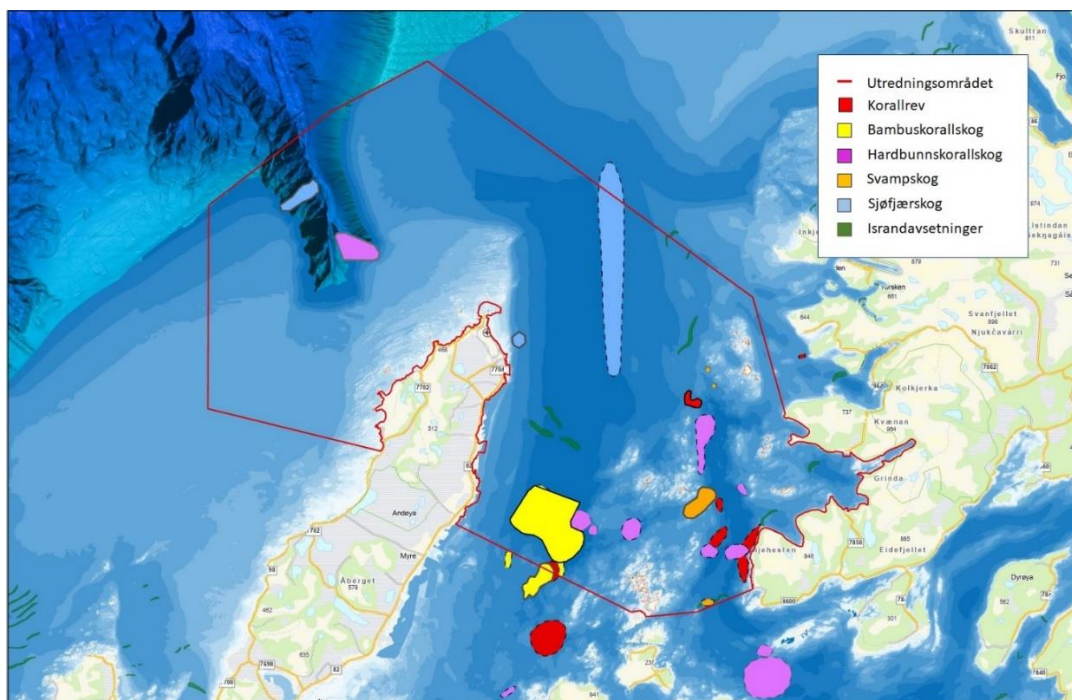
Utredningsområdet, som er et transekt fra fjord til hav, omfatter et mangfold av naturtyper langs gradientene fra beskyttet til eksponert miljø, og fra tidevannssone og

grunne områder til dypere partier i fjorder og på sokkel. Grovt kan utredningsområdet deles inn i 6 hovedelementer. Det er:

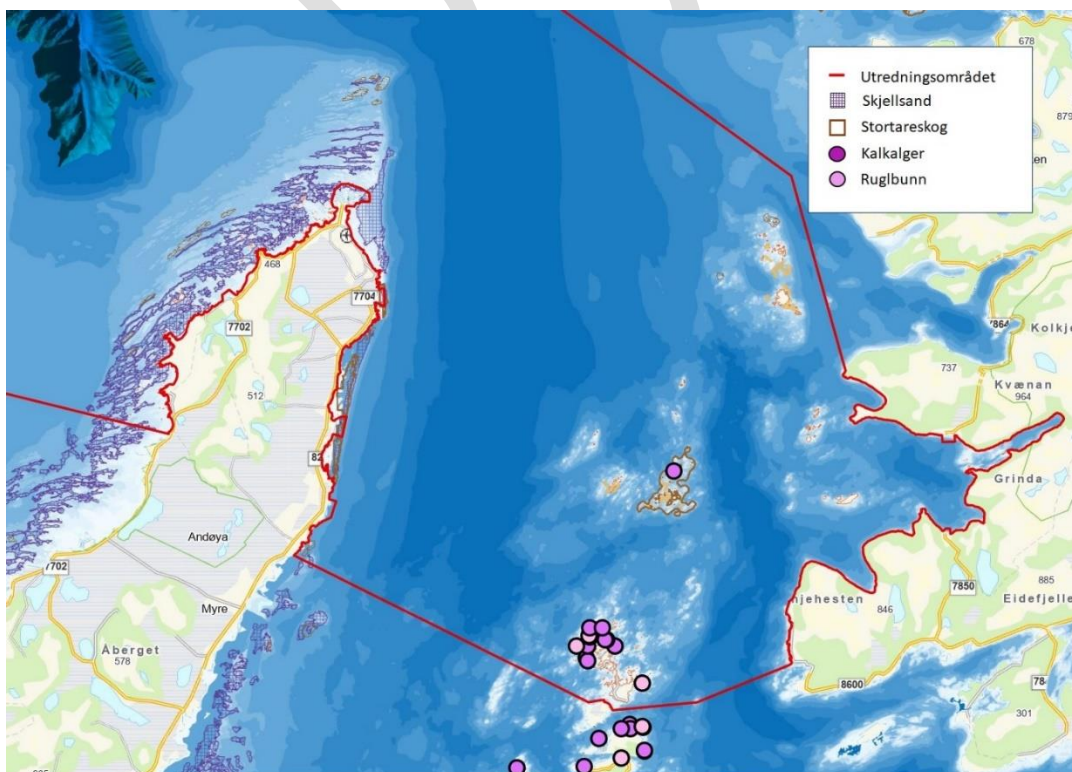
1. Selfjorden, som er en terskelfjord med to etterfølgende terskelbasseng. Den ytre delen av Selfjorden består av en åpen bred bukt med en terskel på 121 meters dybde. Innenfor er det et basseng som er 384 meter på det dypeste. Indre Selfjorden er en lang smal fjordtarm som strekker seg inn blant fjellene på Senja. Indre Selfjorden har en markant terskel på bare 16 meter. Innenfor er det dybder ned til 95 meter.
2. Grunnområde på østsiden av Andfjorden, vest for Selfjorden, strekker seg som en rygg fra Meløyvær i sør og Holmenvær i nord. Grunnområdet er adskilt fra Selfjorden med en dyprenne på ned til 500 meters dyp. Grunnområdet er svært kupert med bakker og berg der Meløyvær, Steinavær, Svellingen, Ørja og Holmenvær står opp som grunne partier med øyer, holmer og skjær.
3. Den vestlige delen av Andfjorden som er en bred marin dal med jevnt dyp på 400-500 meter. Bunnen er hovedsakelig sølebunn eller slamholdig sand.
4. Det store grunne skjellsandområdet vest og nord for Andøya, som har dybder på 20-30 meter og som på det meste strekker seg 7 kilometer ut fra land.
5. Sokkelområdene utenfor Andøya
6. Bleiksdjupet er en marin canyon som skjærer seg inn i kontinentalsokkelen utenfor Andøya. Canyonen er 1000 meter dyp, 10 kilometer bred og 30 kilometer lang. Bleiksdjupet starter kun 10 kilometer utenfor kysten og er det stedet langs norskekysten der kontinentalsokkelen er som smalest. Utformingen av canyonen gjør at havstrømmene skyver næringsrikt vann fra dypet opp mot overflaten. Resultatet er at hele sjøområdet som utredningsområdet ligger i er uvanlig produktivt, med rike forekomster av fisk, hval, sjøfugl og andre marine arter.

4.2 Verneverdier

4.2.1 Sårbare naturtyper

Figur 2. Dype naturtyper. Registreringer med hel ytterlinje er utført av Havforskningsinstituttet, mens registreringer med stiptet linje er observasjoner utført av lokale fiskere.

Figur 3. Grunne naturtyper. Registreringer utført av Norsk institutt for vannforskning. Skjellsandforekomstene er modellert ut ifra punktvisse observasjoner.

Havforskningsinstituttet har hatt i oppdrag å sammenstille og analysere tilgjengelige data på marinbiologisk mangfold i utredningsområdet for Andfjorden marine verneområde med fokus på sårbare naturtyper. Dette er supplert med informasjon fra lokale fiskere som Fiskeridirektoratet har innhentet i intervjuene utført i perioden 2005-2007 og i 2019.

Korallrev dannes av øyekorall. Naturtypen korallrev er vurdert som nær truet (NT) nært truet på norsk rødliste for naturtyper (2018). Den er også på OSPAR-kommisjonens liste som et truet og minkende habitat. Øyekorallen danner korallrev på fast fjell eller undersjøiske morenerygger i områder på 100-600 meters dyp med sterk strøm. Øyekorall er et kolonidannende dyr og vokser ved å forgreine seg i toppen akkurat som en busk. Hvert år vokser kolonien omtrent 1 cm og ved slik langsom vekst kan det etter mange tusen år dannes et rev som er flere kilometer langt og bredt og opp til 40 meter høyt. Rett nord for "Storklakken" i Steinaværet ligger Steinaværrevet, som er Norges første kjente korallrev. Det er anslått til å være om lag 6 kvadratkilometer stort. Hulrommene i korallrevet er levested for tusentalls arter. Ifølge fiskere er det trolig korallrev flere steder i Andfjorden.

Noen korallarter kan forekomme i så store tettheter at de danner en slags skog eller kratt på havbunnen. Dette kalles en korallskog. Det skilles mellom korallskoger på bløtbunn og hardbunn. En bløtbunnskorall som danner skog i Andfjorden er bambuskorallen, *Isidella lofotiensis*. Det er funnet et stort område med bambuskorallskog innerst i den marine dalen på vestsiden av Andfjorden. Bambuskorall er en art som bare finnes i Norge. Vi har derfor et ekstra ansvar for å forvalte den unike arten og naturtypen den danner. Det er kun registrert noen få bambuskorallskoger og naturtypen er vurdert til å være sterkt truet (EN) på norsk rødliste for naturtyper (2018). Den er også på OSPAR-kommisjonens liste som et truet og minkende habitat.

I utredningsområdet er det registrert flere områder med hardbunnskorallskoger av hornkorallene sjøtre, risengrynskorall og sjøbusk. Hornkoraller finnes først og fremst på dypt vann, fra 100 meter og ned til flere hundre meters dyp, i områder med sterk strøm. Hornkorallene liker seg særlig godt på veldig bratte eller loddrette bergvegger. Det er registrert et stort område med hardbunnskorallskog nede i Bleiksdjupet. Fiskerne har også registrert en rekke områder med store tettheter av hardbunnskoraller i overgangssonen fra grunnområdene til dypere vann rundt Steinavær og Meløyvær, samt i djupområdet langs landet nord for Skrolsvik. Hardbunnskorallskog som naturtype er vurdert til å være nær truet (NT) på norsk rødliste for naturtyper (2018). Den er også på OSPAR-kommisjonens liste som et truet og minkende habitat.

Det er registrert et stort område med tette forekomster av svamp, såkalt svampskog, i dyprenna sørøst for Steinavær. Svamp er den mest primitive gruppen av flercellede dyr vi kjenner til. Fossile funn tyder på at svampene var de første dyrene på jorda. De kjennetegnes ved at de ikke har ekte vev eller organer, men spesialiserte celler som utfører ulike oppgaver i kroppen. De lever av å filtrere levende og døde næringspartikler i vannstrømmen. En kålrabisvamp kan filtrere opptil 1000 liter vann gjennom kroppen hver dag og ta opp opptil 98 % av alle bakterier og små partikler fra vannet. Svampskog eller svampspikelbunn er som naturtype vurdert til å være nær truet (NT) på norsk

rødliste for naturtyper (2018). Den står også på OSPAR-kommisjonens liste som et truet og minkende habitat.

Sjøfjær er en gruppe hornkoraller som lever på bløtbunn fra 10 meter og ned til flere tusen meters dyp. De er festet til bunnen med en fot som er nedgravd i sedimentet. Noen av artene kan bevege seg sakte ved hjelp av muskler i foten og langs stammen og kan derfor bytte voksested. Når sjøfjær opptre i store tettheter danner de naturtypen sjøfjærbunn. Havforskningsinstituttet har registret et område med sjøfjærbunn nede i Bleiksdjupet. Det er også registrert et område med sjøfjærbunn 1 km fra land rett utenfor flyplassen på Andøya. Fiskerne har også registrert et stort område med mye sjøfjær lengst ut i Andfjorden. NIVA, NGU og Havforskningsinstituttet har nylig foreslått sjøfjærsamfunn som forvaltningsrelevant marine naturenheter (Bekkeby, 2021). Den står også på OSPAR-kommisjonens liste som et truet og minkende habitat.

Israndavsetninger på sjøbunnen omfatter rester etter endemorener, sidemorener og breelvavsetninger. Israndavsetninger betraktes som en viktig naturtype og skiller seg fra omgivelsene blant annet på grunn av grovkornete sedimenter og topografi. Dette resulterer i variasjon av flora og fauna i forhold til omkringliggende områder. Israndavsetninger i åpne fjorder på dypt vann, med god tilgang på Atlantisk-dominert havvann, gode strømforhold, vann med temperatur mellom 5-10 grader og saltholdighet høyere enn 32, er "hotspots" for korall- og svampsamfunn. I Andfjorden er det registrert flere israndavsetninger som trolig oppfyller alle kriterier for tilstedeværelse av koraller. Israndavsetninger er en av kartleggingsenhetene for viktig naturmangfold beskrevet i DN-håndbok 19.

Skjellsand består av delvis nedbrutte kalkskall fra skjell, rur kråkeboller og snegler. Skjellsandforekomstene er størst på litt eksponerte plasser der bølgene effektivt knuser skallene, slik som på utsiden av Andøya. Her er det skjellsandbanker som strekker opp til 7 km fra land. Skjellsand som naturtype er viktige gyte- og oppvekstområde for flere fiskearter. Større krepsdyr bruker skjellsanden til parringsplass og ved skallskifte. Det er også et stort mangfold av mindre arter som lever nedgravd i skjellsanden. Skjellsand er en av kartleggingsenhetene for viktig naturmangfold beskrevet i DN-håndbok 19.

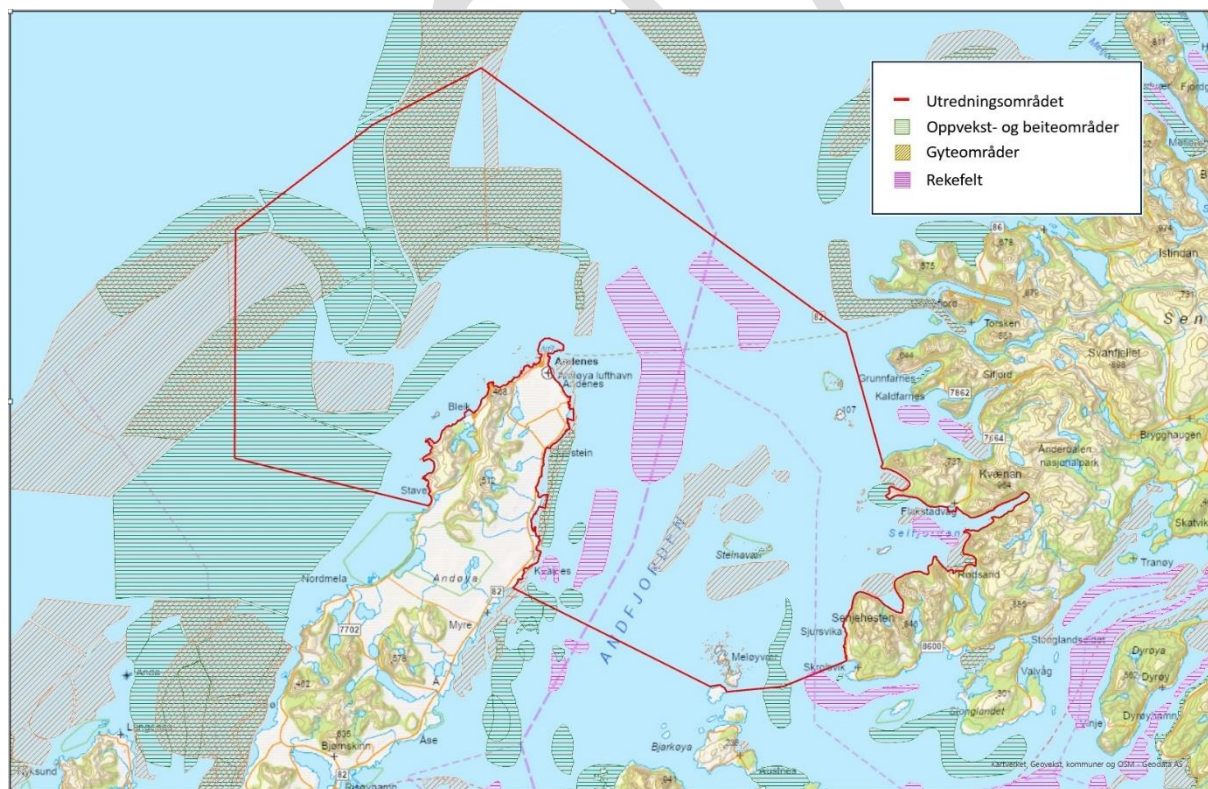
Stortareskog er en naturtype som dannes av stortare, som er en stor brunalge. Stortaren kan bli opptil 3 meter høy og trives best der det er moderat til mye bølger. Den vokser på hardbunn fra én meters dyp og ned til 30-40 meter. Tareskogen skaper et tredimensjonalt levested for en mengde andre organismer og utgjør viktige oppvekst- og beiteområder for mange fiskearter, og et viktig matfat for sjøfugl. Tareskogen har de siste femti årene vært utsatt for kraftig nedbeiting av grønne kråkeboller, og er derfor vurdert som nær truet (NT) på Rødlisten for naturtyper (2018). Den er også på OSPAR-kommisjonens liste som et truet og minkende habitat. I utredningsområdet er det kun registrert viktige stortareskogforekomster i området ved Steinavær midt i Andfjorden.

Sukkertareskog er tareskog av sukkertare, som også er en brunalge. Den vokser på litt mer skjermete lokaliteter enn stortaren, og er vanlig på litt dypere vann hvor stortare er mindre dominerende. Sukkertareskogen skaper på samme måte som stortareskogen et tredimensjonalt levested for en mengde andre organismer og utgjør viktige oppvekst-

og beiteområder for mange fiskearter, og et viktig matfat for sjøfugl. Sukkertare er vurdert som sterkt truet (EN) på Rødlisten for naturtyper (2018). Det er registrert forekomster av sukkerbareskog ved Kvalnes, Meløyvær, Krøttøya og Steinavær

Ruglbunn består av rødalger med kalkbelagte celler. Slike kalkalger kan være skorpeformede, buskformede eller i form av løsliggende harde klumper, såkalt rugl eller mergel. Kalkalgene vokser fra strandsonen og ned til 40-50 meters dyp langs norskekysten. Ruglbunn finner vi ofte i litt bølgebeskyttede strømrrike områder innimellom holmer og skjær. Ruglbunn består av de levende rosa algene på toppen og de døde hvite algefragmentene som knuses og blir finere og finere partikler (sand) nedover i sedimentene. Denne kalkalgesanden er det som lager de fine hvite strendene langs Andfjorden. Ruglbunn er spesielt viktig fordi hulrommene mellom ruglet danner levesteder for en rekke andre arter. Ruglbunn finnes sporadisk langs kysten, men de største forekomstene finnes trolig i Nordland og Troms. Nyere kartlegging utført av NIVA, viser at havbunnen omkring Meløyvær og Krøttøy har svært verdifulle forekomster med rugl, som er unike i Europeisk sammenheng. Det finnes også et stort ruglbunnområde på terskelen inn til indre Selfjorden. Den er på OSPAR-kommisjonens liste som et truet og minkende habitat.

4.2.2 Områder med viktig økologisk funksjon

Figur 4. Kart med noen økologiske funksjonsområder (Kilde: Yggdrasil).

Fiskeridirektoratet har innhentet informasjon om viktige gyteplasser og rekefelt i intervjuer med lokale fiskere. Forskere fra Universitetet i Tromsø, Havforskningsinstituttet og hvalsafariselskapet Whale2Sea har orientert om

beiteområder for hval og kasteområder for sel, mens Norsk institutt for naturforskning og BirdLife Norway har orientert om viktige beiteområder for sjøfugl og myteområder for andefugl.

Fisk og skalldyr

Gytefelt er kartlagt som naturtype i «Nasjonalt program for kartlegging av marine naturtyper» etter DN-håndbok 19 "Kartlegging av marint biologisk mangfold" (2007). Gytefelt vurderes som nøkkelområder for spesielle arter og bestander.

Nordøstarktisk torsk (skrei) og kysttorsk er samme art, men har litt ulik genetisk sammensetning. Skreien har hovedutbredelse i Barentshavet og kommer inn til kysten for å gyte, mens kysttorsken klekkes og vokser opp på kysten og i fjordene. Skreibestanden er sunn og god, mens bestandene av kysttorsk er i tilbakegang. Kysttorsk har tidligere vært på rødlista for arter, men ble tatt ut etter man ikke lengre tillot rødlisting av underarter. I utredningsområdet er det store gyteområder for skrei på kontinentalsokkelen vest og nord for Andøya. Det er registrert gyteområder for kysttorsk i Bunkefjorden og Leikvika på Senja.

Vanlig uer er vurdert som sterkt truet (EN) på den norske rødlista for arter (2021) på grunn av en sterk nedgang i bestanden langs norskekysten. Bestanden er på et historisk lavmål og regnes for å ha redusert rekrutteringskapasitet på grunn av sterkt redusert gytebestand. Vanlig uer kan bli én meter lang, opptil 15 kg og kan bli opptil 60 år gammel. Arten lever på 100-500 meters dyp på kontinentalsokkelen, langs kysten og noen steder inne i fjordene. Uer parrer seg om høsten og føder levende yngel i mars-juni. Ueren vokser langsomt og blir seint kjønnsmoden (11-15 år). I Andfjorden er det rapportert gyteområder for uer i Selfjorden, Blyfjorden, ved Sandfallan og Flesan.

Rognkjeks (hunn) gyter en klebrig eggklump på fjell eller stein i perioden februar til mai. Rognkallen (hann) passer eggklumpen til larvene klekkes om sommeren. Yngelen vokser opp i tareskogen. Når de er ett år gamle svømmer de ut i åpent hav der de beiter på plankton i 2-4 år før de kommer tilbake til kysten for å gyte. Arten er ettertraktet på grunn av rogn og som rensefisk i matfiskanlegg. I utredningsområdet er innersiden av Andøya registrert som gytefelt for rognkjeks/rognkall. Ifølge fiskerne er det her intakt sukkertareskog, noe som er viktig for at yngelen skal klare seg gjennom det første leveåret.

Kveita gyter i dype groper på 300-700 meters dyp på fiskebankene og i fjordene, i perioden desember til mars. Kveita er stedbunden og gyter ofte innenfor et svært begrenset område. Midt i Andfjorden er det to store gytefelt for kveite: Finningan og Flesan. Når kveita samler seg i gytegroper på gytefeltene, er de et lett bytte for fiskere. En garnlenke på tvers av et slikt felt kan gjøre uopprettelig skade. På grunn av høy alder ved kjønnsmodning og ansamling i gytegroper, er det derfor innført en rekke begrensninger i fisket i gyteperioden.

Det er registrert flere små og store rekefelt i Andfjorden. Rekene starter livet som hann og skifter kjønn til hunn etter å ha gytt som hann i én til to sesonger. Rekene parrer seg om høsten, og hunnrekene bærer de befruktete eggene under bakkroppen til de klekkes om våren. Arten lever på mudderholdig bunn på dypt vann, vanligvis mellom 50

og 500 meters dyp. Langs norskekysten er slik bløtbunn flekkvis fordelt som større og mindre områder mellom øyer og i fjordene.

Sjøpattedyr og fugl

Det næringsrike området ved Bleiksdjupet og eggakanten (område 1) er et viktig beiteområde for hval. Spermhval og spekkhuggere holder til her hele året. På vinteren trekker de også inn i ytre del av Andfjorden (område 2), trolig for å beite på gytende rognkjeks og skrei. Om sommeren er det ofte vågehval og grindhval i området. Av og til passerer knølhval og finnhval området. Det er også observert kvitnos- og Rissosdelfiner i farvannet. Nise finnes i hele utredningsområdet hele året.

Holmenvær er kasteområde (fødeområde) for en koloni med Steinkobbe. Det kan også være noen steinkobber ved Steinavær. Det er også sannsynlig at det kan være noen haverter i disse områdene under hårfelling om vinteren. På vestsida av Andøya, innenfor utredningsområdet, er det også noen steinkobber som hårfeller, men trolig også kaster i området vest av Andenes. Disse hører trolig til den store kolonien ved Nordmela, sør for utredningsområdet.

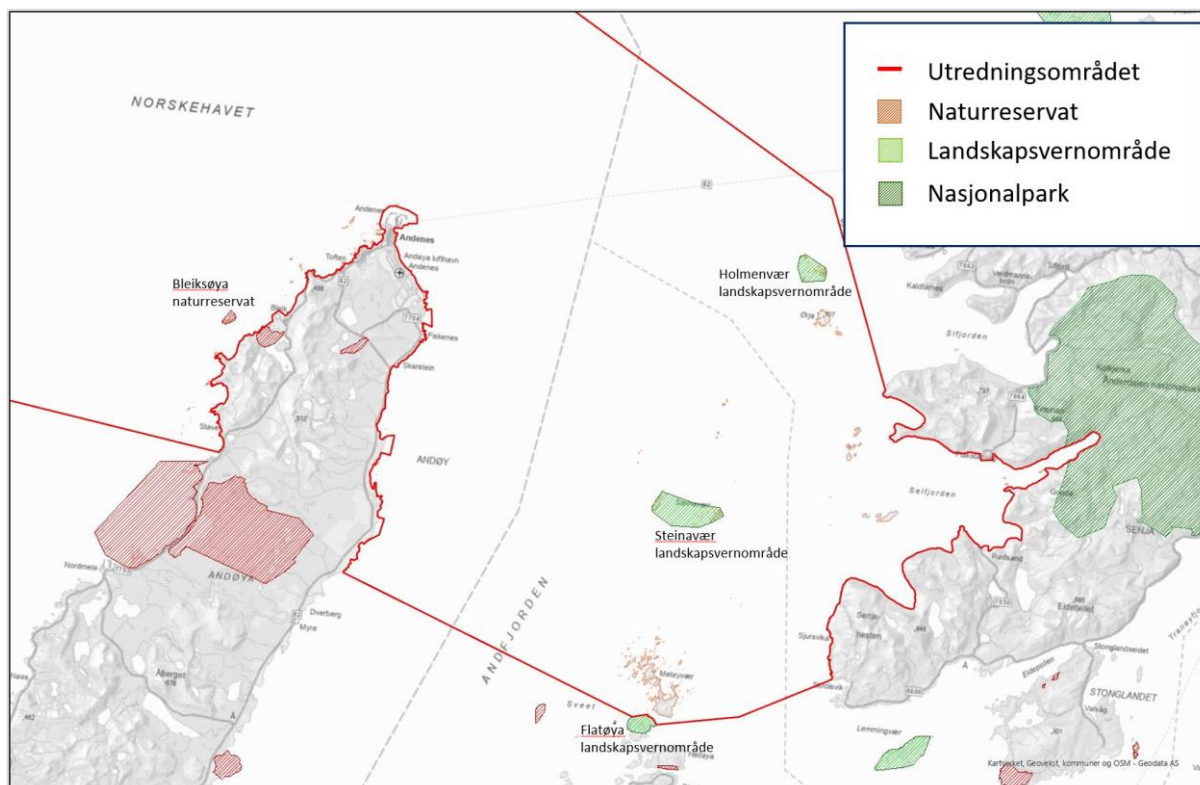
Det er viktige hekkeområder for sjøfugl på Bleiksøya utenfor Andøya og på øyværene Meløyvær, Krøttøya, Steinavær, Ørja og Holmenvær i Andfjorden. I tillegg er store deler av østsida av Andøya kategorisert som et "*Important Bird & Biodiversity Area*" av BirdLife International på grunn av en stor og rik fuglefauna. Mange av fuglene som hekker i disse områdene henter matressursene sine i havet utenfor.

4.3 Kulturminner

Utredningsområdet inngår i et kulturhistorisk landskap med kulturminner som viser en kystbosetning som strekker seg mange tusen år tilbake i tid, og forteller om hvor viktig utnyttelse av ressursene i havet har vært for området. Det er imidlertid ikke gjort funn av kulturminneverdier under vann i utredningsområdet.

4.4 Eksisterende verneområder

Figur 5. Kart som viser eksisterende verneområder (Kilde:Naturbase)

Bleiksøya naturreservat

Naturreservatet ligger innenfor utredningsområdet i Andøy kommune. Naturreservatet ble vernet den 6. desember 2002. Formålet med vernet er å ivareta et verdifullt kystområde, med det naturlige tilknyttede plante- og dyreliv. Spesiell verdi knytter seg til området som hekkeområde for fuglefjellsarter (alkefugl) og andre sjøfuglarter. Naturreservatet dekker et areal på ca. 393 dekar, hvorav ca. 248 dekar er sjøareal. Vernet omfatter vannsøyle og sjøbunn på sjøarealene. Grensene til det marine verneområdet foreslås derfor lagt kant i kant med grensene til naturreservatet. Verneforskriften til Bleiksøya naturreservat ligger på [lovdata](#).

Holmenvær landskapsvernområde med dyrelivsfredning

Landskapsvernområdet ligger innenfor utredningsområdet i Senja kommune. Landskapsvernområdet ble vernet 4. juni 2004. Formålet med vernet er å bevare et særpreget skjærgårdsområde med et vakkert natur- og kulturlandskap, og dets dyreliv. Området har stor betydning for sjøfugl. Landskapsvernområdet dekker et areal på 2.156 dekar, hvorav 1.888 dekar er sjøareal. Vernet omfatter bare overflaten av sjøarealene. Grensene til det marine verneområdet foreslås lagt slik at det overlapper med sjøarealene til landskapsvernområdet. På den måten blir arealene under vann i landskapsvernområdet vernet som marint verneområde. Verneforskriften til Holmenvær landskapsvernområde ligger på [lovdata](#).

Steinavær landskapsvernområde med dyrelivsfredning

Landskapsvernområdet ligger innenfor utredningsområdet i Harstad kommune. Landskapsvernområdet ble vernet 4. juni 2004. Formålet med vernet er å bevare et skjærgårdsområde i ytre Troms med et vakkert natur- og kulturlandskap, og dets dyreliv. Området har stor betydning for sjøfugl. Landskapsvernområde dekker et areal på 5.766 dekar, hvorav 5398 dekar er sjøareal. Vernet omfatter bare overflaten av sjøarealene. Grensene til det marine verneområdet foreslås lagt slik at det overlapper med sjøarealene til landskapsvernområdet. På den måten blir arealene under vann i landskapsvernområdet vernet som marint verneområde. Verneforskriften til Steinavær landskapsvernområde ligger på [lovdata](#).

Flatøya landskapsvernområde med dyrelivsfredning

Deler av landskapsvernområdet grenser mot utredningsområdet. Landskapsvernområdet ligger i Harstad kommune og ble vernet den 4 juni 2004. Formålet med vernet er å bevare et område med et vakkert natur- og kulturlandskap, og dets dyreliv. Området har særlig betydning for sjøfugl. Grensen til det marine verneområdet foreslås lagt kant i kant med grensen til landskapsvernområdet. Verneforskriften til Flatøya landskapsvernområde ligger på [lovdata](#).

Ånderdalen nasjonalpark

Nasjonalparken ligger i Senja kommune og ble vernet den 6. februar 1970. Formålet med Ånderdalen nasjonalpark er:

- å bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde med opprinnelig furuskog, bjørkeskog og et fjell- og fjordlandskap som er karakteristisk for ytre deler av Troms. Landskapet og naturmiljøet med dyre- og plantelivet skal bevares.
- å bevare et naturområde med samiske og andre kulturminner.

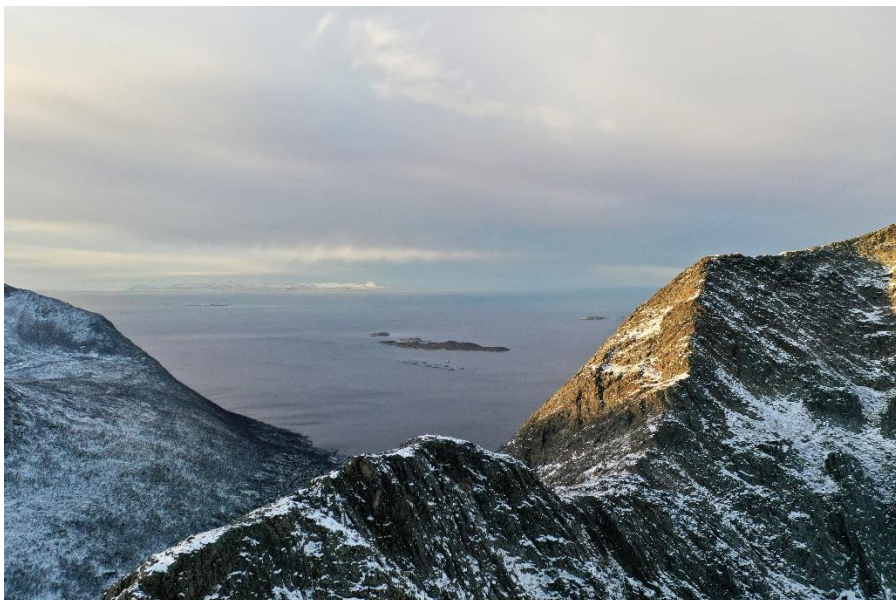
Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift, naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Nasjonalparken dekker et areal på 133,9 km². Nasjonalparken omfatter ikke sjøarealer. Grensen til nasjonalparken mot sjø er lagt ved laveste lavvann. Nasjonalparken grenser mot utredningsområdet i en om lag 5 kilometer strekning i Indre Selfjorden. Grensene til det marine verneområdet mot land er foreslått lagt til marbakke eller to meter under middels lavvann der marbakke ikke finnes (grensen for privat eiendomsrett). Det vil i praksis si at sonen mellom laveste lavvann og marbakke (eller to meter under middel lavvann) ikke vil bli vernet. Dette har nok liten praktisk betydning, men burde vært unngått. Det ble imidlertid oppdaget for seint i prosessen til at utredningsområdet kunne utvides. Verneforskriften til Ånderdalen nasjonalpark ligger på [lovdata](#).

4.5 Arealbruk og brukerinteresser

Akvakultur

Innenfor utredningsområdet er det akvakulturvirksomhet i to delområder. Det er Flakstadvåglaks AS sine merdbaserte lakseoppdrettanlegg i Senja kommune og Andfjord Salmon AS sitt landbaserte lakseoppdrettanlegg i Andøy kommune.

Figur 6. Akvakulturlokaliteten Hallvardsøya i Selfjorden. Foto: Roy Alapnes

I Senja kommune sin kystsoneplan vedtatt 11.03.2021 fremkommer det at seks lokaliteter er avklart til akvakulturformål i Selfjorden. Fire av disse er i drift, mens to lokaliteter ikke er tatt i bruk. I tillegg er det et landbasert anlegg med slaktemerd. Flakstadvåg Laks AS er Norges første produsent av økologisk laks. En slik produksjon innebærer også sertifisering av anlegg og smolt, et fôr som har basis i fiskeavskjær, nøter som ikke er kobberimpregnert, miljøvennlige vaskemidler og en lavere tetthet av fisk i merdene.

Lokalitet	Innhaver	Status
VA10 Hallvardsøya	Flakstadvåg Laks AS	Klarert for laksefisk. Kapasitet 4500 tonn
VA 11 Skarberget	Flakstadvåg Laks AS	Klarert for laksefisk. Kapasitet 4500 tonn
VA 12 Årberg	Flakstadvåg Laks AS	Klarert for laksefisk. Kapasitet 4500 tonn
VA 13 Flakstadvåg	Flakstadvåg Laks AS	Klarert for laksefisk. Kapasitet 3600 tonn.
VA 11 Leikvika	Flakstadvåg Laks AS	Ikke tatt i bruk, men påbegynt arealavklaring etter sektorlover. Avklart areal for alle arter.
VA 12 Selfjordbotn		Ikke tatt i bruk. Avklart areal for alle arter med unntak for laksefisk

Tabell 1. Oversikt over akvakulturlokaliteter i utredningsområdet i Senja kommune.

Andøy- og Harstad kommuner har i sine kystsonerplaner ikke avklarte arealer til akvakultur innenfor utredningsområdet. Andøy kommune har gjennom reguleringsplanprosesser fått avklart lokalitetene Kvalnes, Breivik og Fiskenes for landbasert akvakulturvirksomhet med utslipp inn i utredningsområdet til marin verneplan for Andfjorden. Kvalnes er nylig tatt i bruk til oppdrett av laks.

Lokalitet	Innhaver	Status
Kvalnes	Andfjord Salmon AS	Klarert for laksefisk. Kapasitet 10.000 tonn
Breivik	Andfjord Salmon AS	Trolig arealavklart i mai/juni. Mangler avklaring etter sektorlover, deriblant forurensningsloven.
Fiskenes	Andfjord Salmon AS	Trolig arealavklart i mai/juni. Mangler avklaring etter sektorlover, deriblant forurensningsloven.

Tabell 2. Oversikt over akvakulturlokaliteter i utredningsområdet i Andøy kommune.

Andfjord Salmon legger til grunn FNs bærekraftsmålsettinger og ønsker å utvikle et nyskapende, innovativt og bærekraftig landbasert oppdrettskonsept. Andfjord Salmon har krav til 50% rensning av utslipp, forsvinn samles opp og resirkuleres videre som vekstprodukter gjennom torvindustrien på Andøya.

Kvalnes	Breivik	Fiskenes

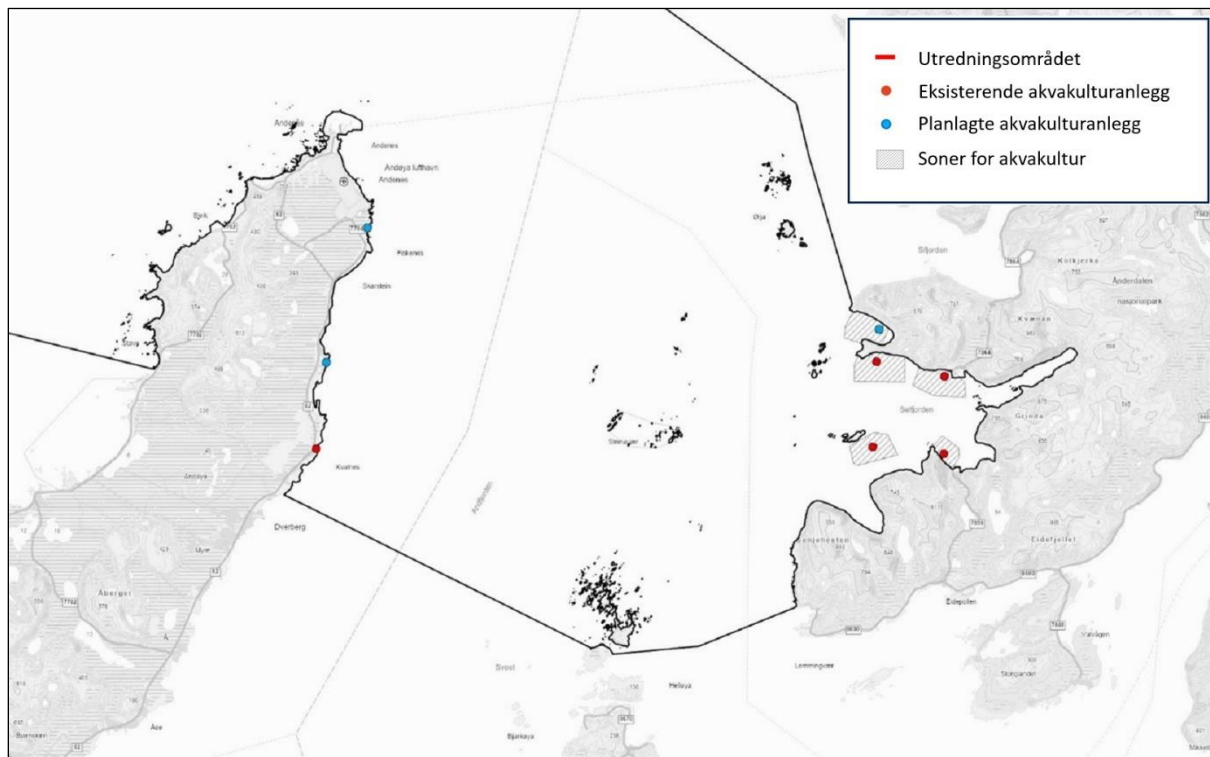
Tabell 3. Tabell som viser reguleringsplan og planlagt utforming på de landbaserte akvakulturanleggene i Andøy kommune

Selve akvakulturanlegget på Kvalnes med utfyllinger inngår ikke i noen alternativer for marint vern i Andfjorden. Rørledninger for vanninntak og utslippsledninger berører

derimot utredningsområdet for marint vern. For lokaliteten Kvalnes er avløpet lagt på ca. 23 meters dyp, mens vanninntak er på 30 og 160 meters dyp.

Andfjorden har få områder som er egnet for nye matfiskanlegg og som samtidig ikke kommer i konflikt med forsvarets skyte- og øvingsfelt. Områdene øst for Holmenvær og Ørja, samt dyprennen mellom disse, er noen av de få mulige områdene, avhengig av forsvarets båndlegging. Imidlertid kan fremtidig teknologi gjøre det aktuelt å ta i bruk mer eksponerte lokaliteter enn det man gjør i dag.

Figur 6. Kart over eksisterende akvakulturanlegg (rød), planlagte akvakulturanlegg (blå) og soner for akvakultur i Selfjorden (skravert).

Fiskeri

Utredningsområdet er en del av et sammenhengende nasjonalt viktig fiskeriområde utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Det foregår et stort fiske etter skrei og omtrentlig 35 andre høstbare arter i utredningsområdet. Fiskeriaktiviteten er spesielt stor i perioden 15. september til 15. mai. Det fiskes både med aktive redskaper som snurrevad, bunntål og reketål og passive redskaper som garn, line og snøre i utredningsområdet.

Fangstverdiene er betydelig høyere for fiskefeltene på yttersida av Andøya enn fiskefeltene som er inne i selve Andfjorden. Fiskefeltene inne i Andfjorden er derimot av stor betydning for kystfiskere og lokalsamfunn som er innaskjærs.

I Andøy, Harstad og Senja kommune finner vi ca. 8% av alle fiskere som er registrert i Nordland, Troms og Finnmark.

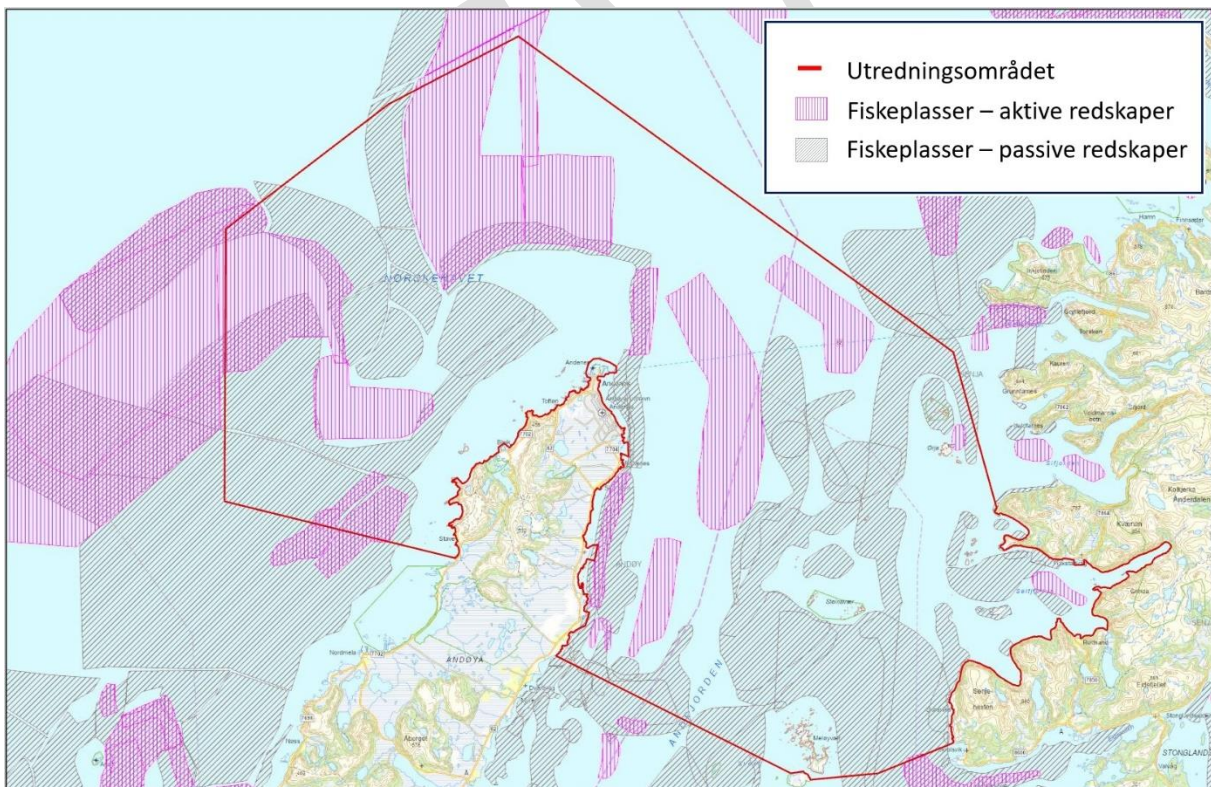
Dårlig værhold på yttersida gjør også at fiskere trekker inn i Andfjorden for å sikre fortsatt fangst.

Det er registrert:

- 2 rekefelt
- 1 låssettingsplass
- 3 fiskeplasser for aktive fiskeredskaper
- 8 fiskeplasser for passive fiskeredskaper.
- 4 gyte, oppvekst og beiteområder for fisk.
- 4 skjellforekomster.

De etablerte rekefeltene har vært lite brukt de siste 20 årene. Det er registrert flere skjellområder innenfor utredningsområdet, men det er ikke kjent at det blir høstet skjell fra disse feltene. Det er ikke tillatt med tarehøsting i området.

I utgangspunktet inngår hele utredningsområdet i et nasjonalt viktig gyte-, oppvekst og beiteområde for kommersielle fiskearter som Nordøstarktisk torsk (skrei), kveite, øyepål, Norsk vårgytende sild, Nordøstarktisk sei, hyse og kolmule. Områdene rett vest og øst for Andøya vurderes å være av stor betydning for enda flere arter fisk. Området nord og sør for Steinavær og i Selfjorden har viktige gyte- og oppvekstområder for kveite, uer og torsk. Dette er ofte også gode fiskefelt.

Figur 7. Kart over mye brukte fiskeplasser. (Kilde: Yggdrasil).

Samisk næringsgrunnlag

Det er kjent at både Andøy, Senja og Harstad har vært bebodd og brukt av sjøsamer langt tilbake i tid. Det finnes samiske kulturminner i alle de tre kommunene. Det er dermed naturlig å legge til grunn at det også i dag foregår sjøsamisk fiske i det marine utredningsområdet.

Som minoritet og urfolk har samene et særlig vern i nasjonal og internasjonal lovgivning. I denne sammenheng innebærer dette et vern av retten til fiske som materielt kulturgrunnlag, samt retten til å delta i beslutningstaking som berører dette fisket. Denne fiskeretten er delvis nedfelt i lov om retten til å delta i fiske og fangst § 21 siste ledd. På bakgrunn av denne rettigheten har fiskerimyndighetene innført en kystfiskeordning som innebærer en garantert tilleggskvote til fartøy i åpen gruppe i fisket etter hyse, sei og torsk i kommuner med sjøsamisk bosetning. I dag inngår Andøya, Senja og Harstad kommuner ikke i denne ordningen, men deltakerloven åpner for at ordningen kan utvides til andre områder med sjøsamisk tilstedeværelse.

Forsvaret, forsvarsindustri og romvirksomhet

Forsvaret

Figur 8. Øvelse i Andfjorden. Foto: forsvarsbygg

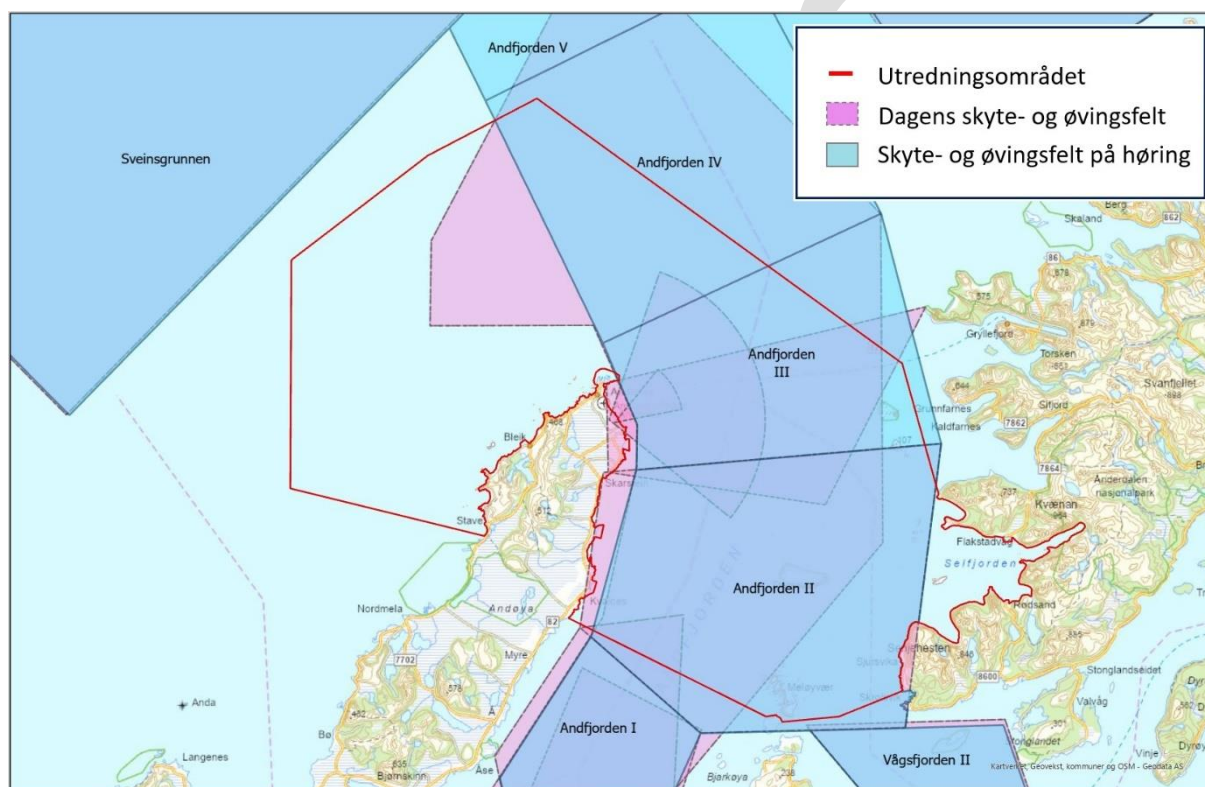
Andfjorden er et av de viktigste øvingsområdene for sjøforsvaret i Norge. Stort areal kombinert med skjermet beliggenhet gjør Andfjorden særlig godt egnet for Sjøforsvarets øvelser. Skytefeltene i Andfjorden muliggjør store, sammensatte øvelser og samvirke med andre allierte styrker. Med unntak fra skyting mot landmål dekker skytefeltene i Andfjorden alle aktuelle kapasitetsbehov som Sjøforsvaret har.

Skyteøvelser kan skilles mellom øving med skarpe våpen (våpen med sprengladning) og kalde våpen (våpen uten sprengladning). Kald ammunisjon vil i all hovedsak kun etterlate seg granatens metallhylse (stål) som avfall i havet. Kalde våpen har lavere kostnader, og utgjør den største delen av øvelsesbehovet til forsvaret. Forsvaret har likevel behov for å teste og øve med skarpe våpen for å opprettholde kompetansen på bruken av disse.

Skarpe våpen kan detonere i luft, på vannoverflaten eller i vannsøylen (undervannssprengning). Våpen som detonerer i vannsøylen benyttes sjeldent. Skarp ammunisjon som ikke detonerer vil synke ned på havbunnen og gi en såkalt blindgjenger, som gir en risiko for detonasjon på et senere tidspunkt. Forsvaret vil derfor av og til ha behov for å sprengte slike blindgjengere.

Når forsvarer deltar på øvelser i regi av Andøya Space AS benyttes også arealene i utredningsområdet utenfor skyte- og øvingsområdet. Forsvarsdepartementet sendte den 13. september 2021 et forslag til ny forskrift om skyte- og øvingsfelt i sjø på høring. Høringsforslaget innebærer noe justering av skyte- og øvingsfeltene. Om lag 60 prosent av utredningsområdet overlapper med de foreslåtte skyte- og øvingsfeltene.

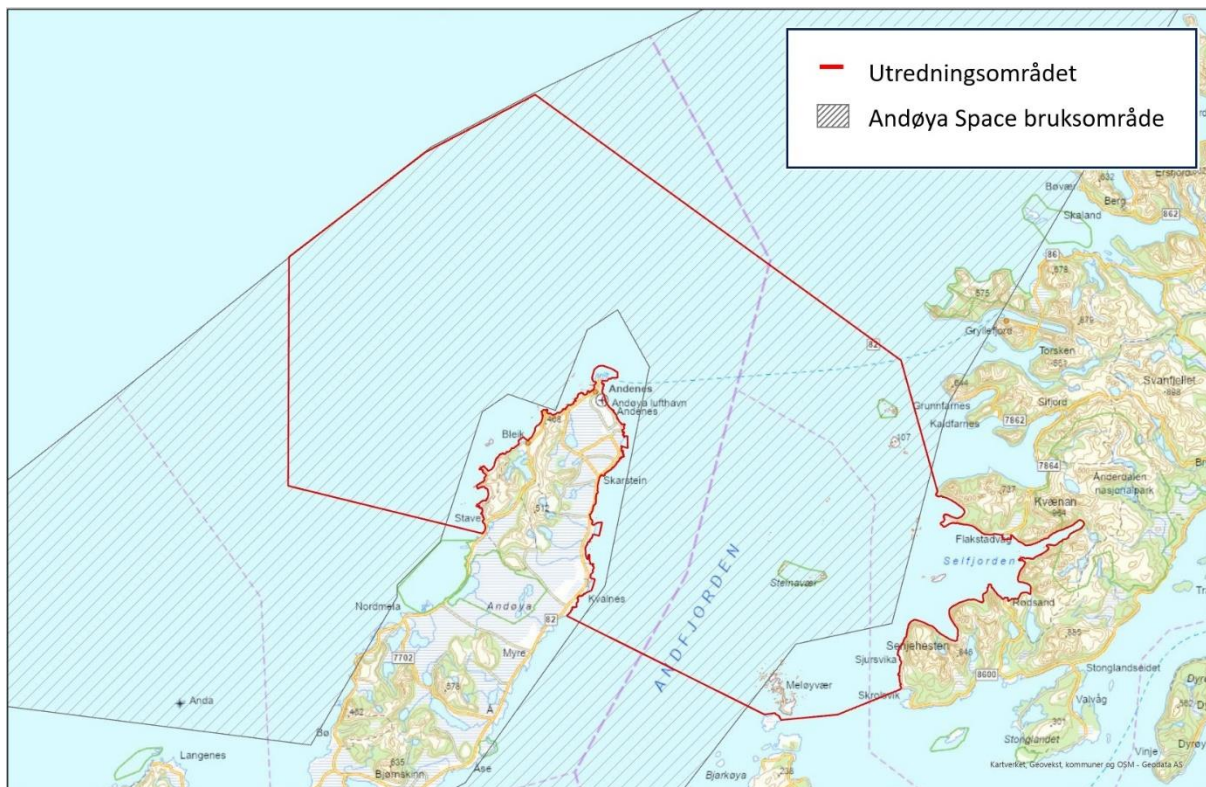

Figur 9. Forsvarets skyte- og øvingsfelt i sjø.

Forsvarsindustri

Andøya Space legger til rette for våpentesting og militærøvelser for norske og utenlandske styrker i sjøområdene rundt Andøya. I tillegg utvikler og tester de ut egen våpenteknologi. Testskyting foregår typisk ved at en flåte blir fortøyd og beskyttet. Andøya Space oppgir å bruke et skyte- og øvingsområde som omfatter det meste av utredningsområdet for marint vern. Der Forsvarets skytefelt i den sammenheng ikke er tilstrekkelige, vil Andøya Space kunne opprette midlertidige fareområder utenfor skytefeltene. Andøya Space oppgir også at de i dag ikke opererer med våpen som detonerer under vann, men vil av og til ha behov for å sprengte blindgjengere.

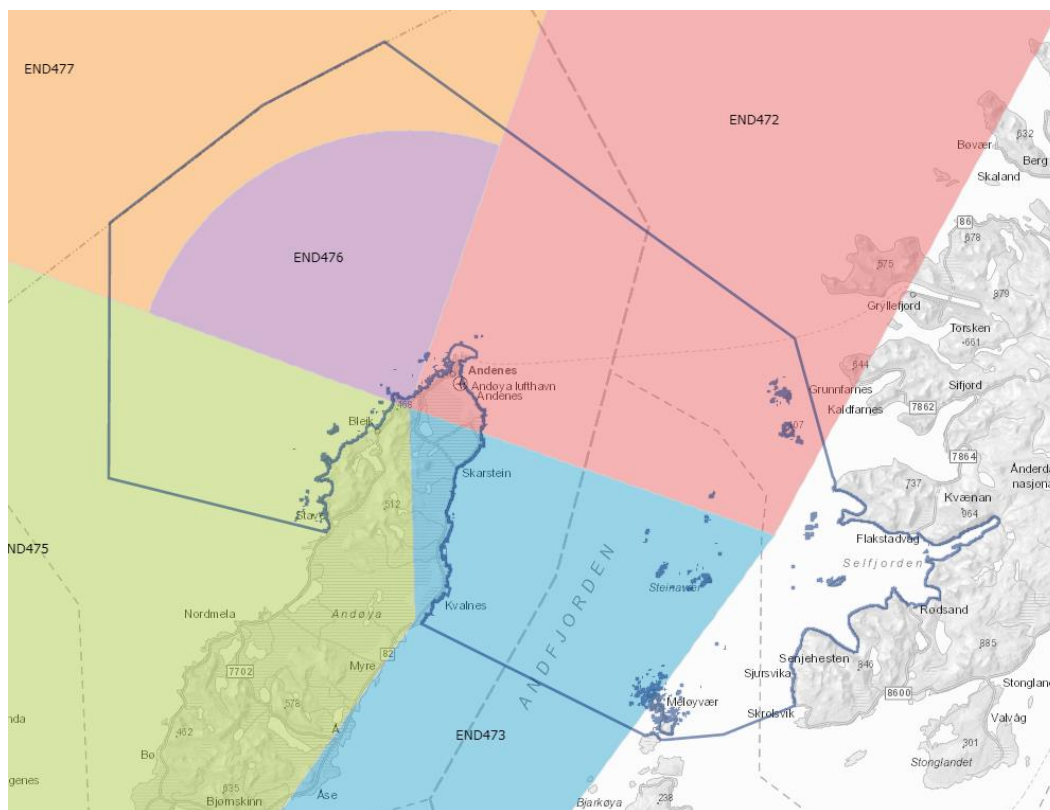

Figur 10. Andøya Space AS sitt øvingsområde i sjø.

Romvirksomhet

Andøya Space AS driver også med rakettoppkjøpninger. De har et rakettskytefelt på Oksbåsen der det skytes opp forskningsraketter og slipp av vitenskapelige ballonger. I tillegg er de i ferd med å etablere en utskytingsrampe for større satellittbærende raketter på Nordmela, sør for utredningsområdet på Andøya. Oppskytingene av forskningsraketten medfører nedfall av rester fra drivstofftanker til sjø innenfor luftfareområdet som overlapper med utredningsområdet nord-vest for Andøya. Drivstofftankene til de større satellittbærende raketten lander lengre ut, men sikkerhetssonen for til raketten berører deler av utredningsområdet.

Figur 11. Avinors luftfareområder.

Marin samferdsel

Marin samferdsel omfatter transport av gods og personer med tilhørende infrastruktur. I utredningsområdet finnes to hovedfarleder (Gavlfjorden – Andenes og Innseiling Andfjorden), samt fire bifarleder (Andfjorden, Vågsfjord – Gryllefjord, Selfjord og Skrolsvik) med tilhørende sjømerker, fyrlykter etc. Farledene er av stor betydning for ikke bare person- og godstransport, men også reiseliv og friluftsliv.

Det var fem havneområder, 3 industriområder med eller med planlagte kaianlegg, og fire småbåthavner innenfor utredningsområdet, men disse er grenset ut av det foreslåtte verneområdet. Det er ingen nødhavner i utredningsområdet.

Kabler og rørledninger

Det er i dag en rekke ulike kabler og rørledninger innenfor utredningsområdet. Blant annet går Svalbardkabelen gjennom området. Det er videre kjent at det ligger noen kraftkabler i fjordene langs Senjakysten og ved Meløyvær. Det ligger også en rørledning mellom Krøttøya og Gardsøya (Meløyvær). Det antas at det i tillegg finnes en del avløpsledninger som går ut i sjø i områder der strandsonen er bebodd.

Friluftsliv

Utredningsområdet brukes til ulike typer friluftsliv. Den mest utbredte sjørelaterte friluftslivsaktiviteten er fritidsfiske og båtfriluftsliv, som foregår i store deler av området.

I tillegg grenser utredningsområdet til mange holmer, øyer, bukter og strender som innbyr til friluftsliv i strandsonen.

Reiseliv

Utredningsområdet er viktig for naturbasert reiseliv. Reiselivsnæringen i Andøy er i stor grad opplevelses- og aktivitetsbasert reiseliv, der hvalsafari og fugletitting er viktige attraksjoner. Det er også en del fisketurisme. Dette er aktiviteter som skjer med båttransport ut fra havnene på Andenes og Bleik. Reiselivsnæringa på Senja består av en rekke småskala reiselivsbedrifter. Turistene kommer hovedsakelig til Senja på grunn av naturbaserte opplevelser som turgåing, fiske, nordlys og lignende, der det blant annet arrangeres turer til Ørja og Langværan.

Forskning

Utredningsområdet brukes jevnlig til forskning. MAREANO-programmet (Marin arealdatabase for norske kyst- og havområder) har blant annet vært i Andfjorden en rekke ganger for å kartlegge dybde, bunnforhold, biologisk mangfold, naturtyper og forurensing. Programmet er et samarbeid mellom Havforskningsinstituttet, Norges geologiske undersøkelse og Kartverket. Deler av utredningsområdet var inkludert i Astafjordprosjektet (2002-2012) som var et pilotprosjekt for utarbeidelse av marine grunnkart. Det har også vært gjennomført mye hvalforskning i utredningsområdet, deriblant knyttet til hvalsafarimiljøet på Andenes.

5 Tematisk gjennomgang

I dette kapitlet går vi gjennom forslag til vernegrenser og de 13 temaene som har vært utredet i konsekvensutredningen for marint vern i Andfjorden. Hvert tema starter med en tekstboks med et kort sammendrag av konsekvensutredningen.

Konsekvensutredningen danner grunnlaget for statsforvalterens vurdering av virkninger ved et vern. Avslutningsvis foreslår statsforvalteren hvordan temaene kan håndteres i en verneforskrift. Statsforvalterens samlede forslag til verneforskrift presenteres i Vedlegg I.

5.1 Geografisk avgrensning

Miljødirektoratet har gjennom fastsetting av utredningsprogrammet akseptert konsekvensutredning av flere grenseforslag. Et forslag innebærer utvidelse av utredningsområdet sør i Andfjorden for å få med et viktig område med store naturverdier. Et annet forslag gjelder hvorvidt Selfjorden skal være med eller grenses ut (2 alternative forslag til utgrensing). Totalt blir det 6 mulige grenseforslag.

		
Alternativ 1. Avgrenset i tråd med det Rådgivende utvalg for marin verneplan skisserte i 2003/2004. 1660 km ² .	Alternativ 2. Som alt. 1, men utvidet sørover til også å omfatte sjøområdene mellom Korsnes, Meløyvær og Skrolsvik. 1964 km ²	Alternativ 3. Som alt. 1, men indre deler av Selfjorden tatt ut. 1596 km ²
		
Alternativ 4. Som alt. 1 og 3, men også ytre Selfjorden tatt ut. 1551 km ²	Alternativ 5. Som alt. 2, men Selfjorden tatt ut. 1900km ²	Alternativ 6. Som alt. 2 og 5, men også ytre Selfjorden tatt ut. 1855 km ² .

Figur 12. De 6 grenseforslagene som ble utredet i konsekvensutredningen.

Konsekvensutredningen anbefaler å utvide området sørover i Andfjorden da dette sikrer at de verdifulle områdene sør i Andfjorden med bambuskorallskog og ruglbunn også blir omfattet av vernet. Konsekvensutredningen vurderer at det beste vernealternativet er det som omfatter hele utredningsområdet, inkludert Selfjorden

(alternativ 2) selv om dette gir negative konsekvenser for eksisterende akvakultur. Konsekvensutredningen vektlegger at det å ha med hele Selfjorden i vernet gir en mer helhetlig forvaltning av miljøverdiene, og at man kan høste erfaringer av det å ha tydelige brukerinteresser innenfor et verneområde. Samtidig sier konsekvensutredningen at det ikke er så stor forskjell på de samlede vurderingene om Selfjorden tas med eller utelates, da det er naturverdiene sentralt i Andfjorden som er mest vektlagt i vurderingen av grensen for det marine verneområdet.

Statsforvalteren er enig med konsekvensutredningens vurdering at det er svært viktig å inkludere området med bambuskorallskog og ruglbunn i verneområdet.

Statsforvalteren er usikker på om det er riktig å ta med Selfjorden i det marine verneområdet. Det har over lang tid har vært akvakulturvirksomhet her og fjorden er trolig påvirket av dette. Kartlegginger av Havforskningsinstituttet og informasjon fra fiskere indikerer at Selfjorden ikke har sårbare verneverdier. Men tar man ut Selfjorden vil man miste en fjord og en terskelfjord, som er et av seks hovedelementer i det marine vernet som *Rådgivende utvalg for marin verneplan* foreslo i 2004. Man får heller ikke så tydelig transekt kyst-hav som det rådgivende utvalget ønsket.

Statsforvalteren vurderer også å ta ut områdene utenfor Sifjorden, da kommunen og akvakulturinteressene har vært tydelige på at dette området muligens er det eneste vekstområde for akvakulturvirksomheten på Senja. Vi har heller ikke påvist sårbare verneverdier innenfor dette området. En slik avgrensning vil også kunne være gunstig ettersom strømodelleringer viser at miljøbelastningen fra akvakulturnæringen i Selfjorden, inkludert lusemidler, vil følge havstrømmen langs land på Senja nord-østover og ikke påvirke det øvrige verneområdet. Et slikt grep vil også forsterke verneområdets formål der det er en tydelig målsetting om å holde verneområdet uten større grad av ytre påvirkning.

Statsforvalteren vurderer at et alternativ der man tar bort Selfjorden og områdene utenfor Sifjorden også er et relevant og realistisk alternativ for et marint vern i Andfjorden. Statsforvalteren vil derfor også høre dette alternativet sammen med konsekvensutredningens anbefaling. Vernealternativene vil heretter omtales som vernealternativ A og B.

Vernegrensen for begge vernealternativene foreslås lagt godt utenfor havnene på Andenes, Bleik, Skrolsvik, Rødsand, Flakstadvåg, samt småbåthavnene på Kvalnes, Breivika, Skarstein og Fiskenes, av hensyn til behov for fremtidige tiltak, samt påvirkning av utslipp og forurensning. Det samme er foreslått med havneområdet til det landbaserte oppdrettsanlegget på Kvalnes, samt havneområdene til de planlagte anleggene i Breivika og på Fiskenes.

5.2 Verneforskrift

Verneforskrifter er bygget opp slik at det først gis et formål, dvs. en redegjørelse for hvorfor området er vernet. Videre har forskriften en vernebestemmelse der det angis et forbud mot alle inngrep og tiltak som kan skade eller redusere verneformålet. Deretter kommer generelle unntak fra forbudene, og egne bestemmelser som åpner for at det kan søkes om dispensasjon (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser). Bestemmelsene er resultat av konkrete avveininger av brukerinteresser i verneområdet. Det er viktig å merke seg at selv om et omsøkt tiltak er innenfor rammen av en spesifisert dispensasjonsbestemmelse må det likevel foretas en selvstendig vurdering av om dispensasjon skal gis. Sentralt i denne vurderingen er om tiltakene vil påvirke verneformålet negativt. Det er unntakene og dispensasjonsbestemmelsene som i praksis angir rammene for et vern.

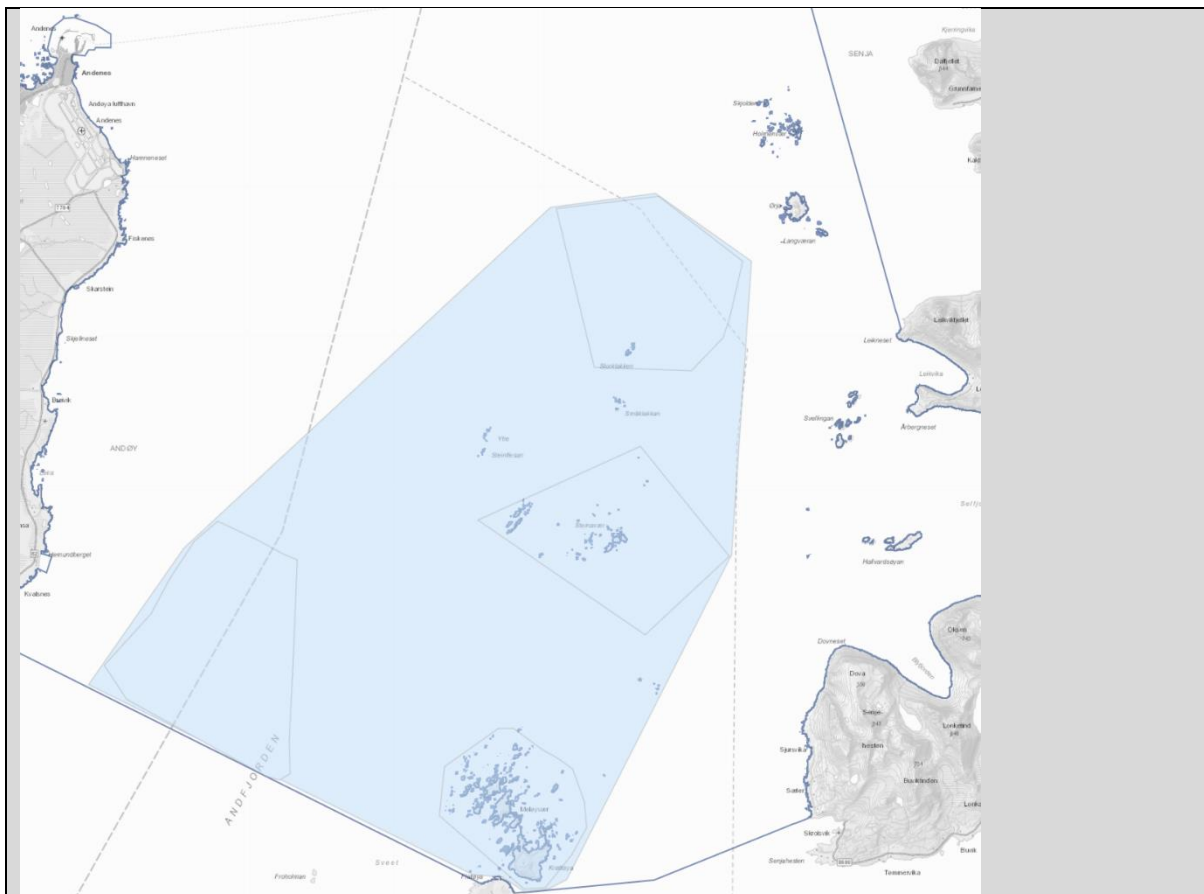
5.2.1 Undersjøisk naturmangfold

I skissen til verneforskrift som lå til grunn for konsekvensutredningen ivaretas det undersjøiske naturmangfoldet av vernebestemmelsene som sier at det er forbud mot alle tiltak som kan skade og ødeleggelse vegetasjonen og dyrelivet knyttet til sjøbunnen. Det er en hovedregel ved etablering av vern at eksisterende virksomhet skal være tillatt. I Andfjorden innebærer dette blant annet at fiske og bruken av forsvarrets- og forsvarsindustriens skyte- og øvingsfelt fortsatt vil være tillatt selv om dette kan skade og ødelegge vegetasjon og dyreliv på sjøbunnen (mer om disse unntakene fra vernebestemmelsene i kap. 5.2.3 og 5.2.7).

Konsekvensutredningen vurderer at etableringen av et marint verneområde i Andfjorden vil være positivt for naturmiljøet, men at vernet har noen svakheter ved at dagens bruk fortsatt vil være tillatt. Siden vernebestemmelsene ikke har tilbakevirkende kraft mener konsekvensutredningen at det er et behov for at det etableres egne beskyttelsesområder for spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold med strengere verneregler.

Konsekvensutredningen foreslår at hele den sentrale delen av Andfjorden som omfatter undervannsryggen som Meløyvær og Steinavær stikker opp av, samt bambuskorallskogen i dypområdet utenfor Kvalnes på Andøya (sone A), avsettes som beskyttelsesområde med forbud mot aktive bunnredskaper (trål, reketral og snurrevad) og akvakultur med utslipp. Det foreslås også at det må søkes om tillates for opprensning av tapte fiskeredskaper.

Konsekvensutredningen foreslår videre at forekomstene av naturtypene korallrev, bambuskorallskog, ruglbunn, svampskog, tareskog og skjellsand innenfor beskyttelsesområdet får ekstra strenge restriksjoner. Det foreslås at det skal være forbud mot sprenging, forbud mot oppankring av båt eller andre fartøyer, forbud mot bruk av fiskeredskaper som kan berøre bunnen og forbud mot høsting ved dykking.

Figur 14. Kart over beskyttelsesområde for sårbart og verdifullt naturmangfold foreslått i konsekvensutredningen.

Konsekvensutredningen er tydelig på at ved å etablere beskyttelsesområder med strengere verneregler, vil et marint verneområde få betydelig større positiv konsekvens for naturmiljø og en vil bedre kunne måle effekten av et vern.

Statsforvalteren har ingen merknader til konsekvensutredningens vurdering av det marine verneområdets betydning for naturmangfoldet. Statsforvalteren er enig i vurderingen av at det bør etableres et stort beskyttelsesområde for spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold sentralt i Andfjorden (sone A) der det er forbud mot fiske med bunnredskaper som slepes under fisket.

Statsforvalteren utvider området som konsekvensutredningens foreslår skal ha forbud mot detonering av sprenglegemer under vann til å gjelde hele beskyttelsesområdet, merket som sone A i verneforskriften. Dette er en noe strengere tilnærming enn konsekvensutredningens anbefaling av forbud mot detonering i tre delområder innenfor sone A. Havforskningsinstituttet har påvist flere korallforekomster i området. Marine grunnkart viser stor variasjon av undersjøisk naturmangfold, samt at modellering tilsier at området har flere uopdagede forekomster av hardbunnskorallskog, bløtbunnskorallskog og svampskog. Dette støttes opp av fiskernes mange rapporterte funn av koraller i området. I tillegg har Norsk Institutt for

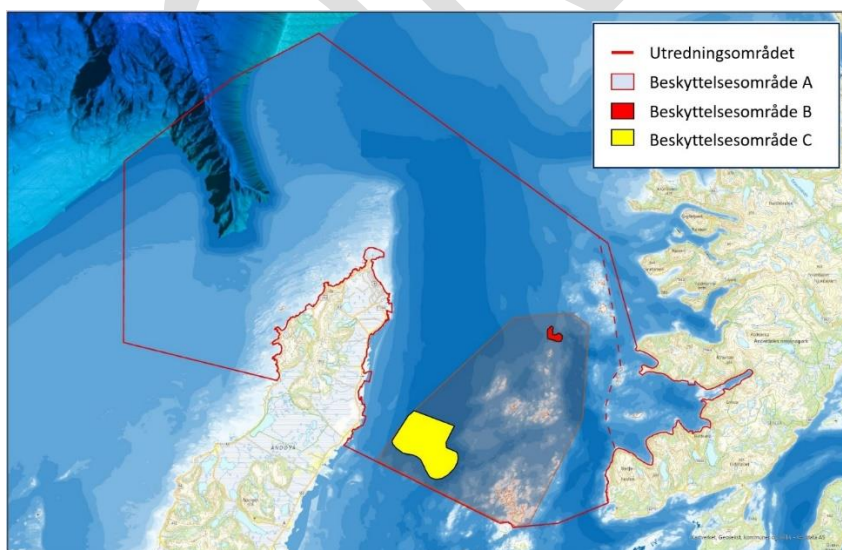
vannforskning og Havforskningsinstituttet påvist store arealer med ruglbunn på grunt vann som også er sårbare for trykkbølger.

Statsforvalteren viderefører ikke konsekvensutredningens forslag om forbud mot akvakultur med utslipp, da dette ivaretas i de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene som sier at kun akvakultur i tråd med verneformålet kan tillates.

Statsforvalteren viderefører ikke konsekvensutredningens forslag om å etablere egne soner rundt forekomstene av ruglbunn, svampskog, tareskog og skjellsand, da disse vil bli tilstrekkelig ivaretatt av reglene som vil gjelde i sone A.

Statsforvalteren viderefører konsekvensutredningens forslag om at det skal være forbud mot oppankring av båt eller andre fartøyer og forbud mot bruk av fiskeredskaper som kan berøre bunnen på korallrevet nord for Steinavær og i bambuskorallskogen på dypområdene utenfor Kvalnes. Eneste unntak fra dette er at Statsforvalteren ikke viderefører et forbud med snøre (juksa) i bambuskorallskogen, da vi vurderer at dette ikke vil gi vesentlig negativ virkning på denne naturtypen.

De foreslåtte restriksjonene for fisket i korallrevet og bambuskorallskogen er diskutert med fiskeridirektoratet og fiskeriorganisasjonene. Det har ikke kommet innvendinger til restriksjonene, men det har vært skepsis til om avgrensningen til naturtypene har vært riktige. Statsforvalteren har på bakgrunn av dette vurdert at det har vært nødvendig med mer detaljert kunnskap om korallforekomstene og engasjert Havforskningsinstituttet til å utføre en mer nøyaktig avgrensning. Kartleggingen ble utført våren 2022. Ut fra denne foreslår Statsforvalteren å etablere et 6 km² stort beskyttelsesområde rundt korallrevet nord for Steinavær (sone B) og et 34 km² stort beskyttelsesområde rundt bambuskorallforekomsten i dypområdet utenfor Kvalnes (sone C) – se Figur 15. Grensene til den sistnevnte forekomsten er justert slik at den ikke kommer i konflikt med mye brukte fiskeplasser.

Figur 15. Statsforvalterens forslag til beskyttelsesområde for sårbart og verdifullt naturmangfold. Korallrev markert med rødt og bambuskorallskog markert med gult.

Statsforvalteren viderefører ikke konsekvensutredningens forslag om søknadsplikt for opprensning av tapte fiskeredskaper i sone A. Derimot foreslår Statsforvalteren at en slik ordning etableres i sone B og C.

Statsforvalteren viderefører ikke konsekvensutredningens forslag om et generelt forbud mot høsting gjennom dykking. Statsforvalteren vurderer at slik aktivitet vil bli tilstrekkelig regulert gjennom forbud mot høsting av kalkalger, koraller, sjøfjær og svamper.

Følgende punkter i foreslått verneforskrift ivaretar naturmangfold:

§ 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- c) Forsvarets detonering av sprenglegemer under vann i skyte- og øvingsfeltene avmerket på kartet nedenfor, med unntak for:
  - 1. område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A.
  - 2. områder nærmere kjente korallrev eller hornkorallskoger enn 1000 meter.
- g) Høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova og andre lover og forskrifter, med unntak for:
  - 1. høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.
  - 2. høsting av skjell med skjellskrape.
  - 3. høsting av fastsittende arter, herunder koraller, sjøfjær og svamper.
  - 4. høsting av kalkalger.
  - 5. fiske med redskaper som slepes og som kan berøre bunnen i:
    - I. kartfestet område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A i vernekartet.
    - II. kartfestete referanseområder merket sone D i vernekartet.
  - 6. fiske med garn, line, teiner, ruser og snøre som kan berøre bunnen i områder med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone B i vernekartet.
  - 7. fiske med garn, line, teiner og ruser som kan berøre bunnen i områder med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone C i vernekartet.
  - 8. uttak og undersøkelser i sjø i forbindelse med marin bioprospektering.
- j) Søk etter og opprensning av tapte fiskeredskaper, med unntak for områder med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone B og C i vernekartet.

5.2.2 Forskning og overvåkning

Konsekvensutredningen vurderer at verdien av et marint verneområde i Andfjorden er positiv for forskning. Andfjorden er i en økogeografisk overgangssone mellom nord og sør, med store endringer i artssammensetning over relativt korte avstander.

Andfjorden og tilgrensende kystområder er ytre utbredelsesområde for en rekke arter fra både nordlig og sørlig hold. Dette gjør området spesielt egnet for å studere endringer i artssammensetning over tid og økologiske effekter av klimaendringer.

At Andfjorden er upåvirket av petroleumsvirksomhet, mineralutnyttelse og med begrenset påvirkning av akvakulturaktivitet gjør at området kan bli et viktig referanseområde for forskning innen en rekke marine fagområder. Upåvirkede referanseområder er avgjørende for å forstå hvordan det marine miljøet påvirkes.

Konsekvensutredningen viser til at det foreslåtte vernet også legger begrensninger på forskningen, da det også vil bli forbud i vernebestemmelsene mot inngrep som er nødvendige i forbindelse med ulike typer bunnprøvetaking. Det foreslås derfor at det legges til et punkt i de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene som sikrer at forskningsaktivitet kan fortsette som i dag.

Statsforvalteren har ingen merknader til konsekvensutredningens vurdering av vernets betydning for forskning. Forskningsaktiviteter som ikke kommer i konflikt med vernebestemmelsene kan utføres uten søknad, men det må søkes dispensasjon for forskningsaktiviteter som kommer i konflikt med vernebestemmelsene. Siden det allerede pågår forskning og overvåking i utredningsområdet for det marine verneområdet, og forskning og overvåking en viktig del av formålet for det marine verneområdet, så finner vi det riktig at følgende punkt tas med i verneforskriftens § 5:

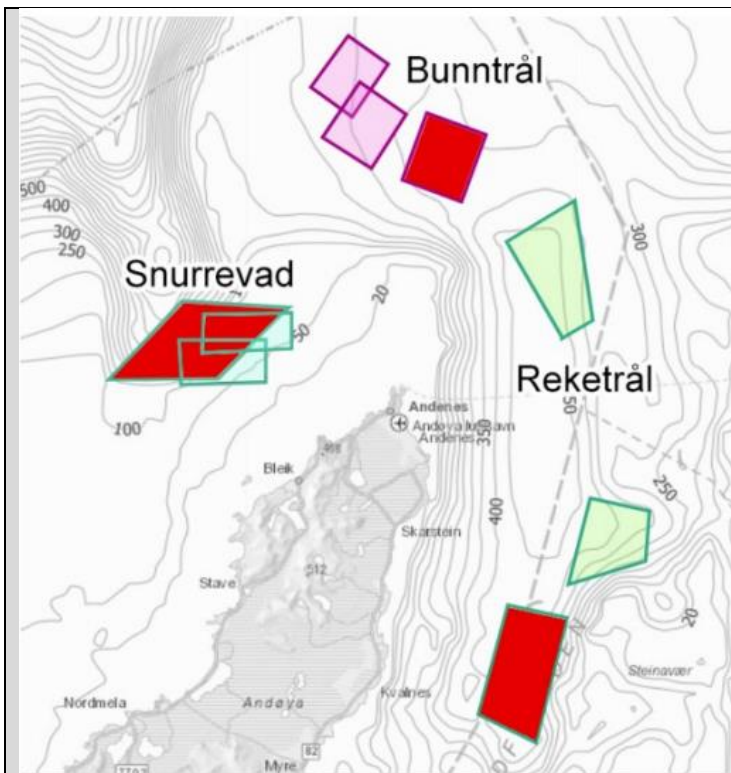
§ 5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- l) vitenskapelige undersøkelser.

Referanseområder for forskning

Det er en del av formålet med det marine vernet i Andfjorden at det skal kunne tjene som referanseområde for langtidsovervåking og referanseområde for aktiviteter som bunntråling, reketråling og snurrevad. Konsekvensutredningen har hatt som oppdrag å velge ut egnede referanseområder for fiskeriaktivitetene basert på kandidatområder som Statsforvalteren valgt ut i dialog med fiskeriinteressene, fiskerimyndighetene, Havforskningsinstituttet og NGU. I referanseområdene vil de respektive fiskeriene ikke være tillatt slik at forskning og forvaltning skal kunne bruke området til å sammenlikne tilstand og utvikling med områder der det fiskes med den aktuelle redskapstypen. Konsekvensutredningen har anbefalt de alternativene som er egnet som referanseområde for redskapen, men hvor også naturmiljø og forskning er vektlagt, slik at referanseområder får en utvidet funksjon for overvåking. For bunntrål er det østlige alternativet vurdert som det beste. For reketrål vurderes det sørlige alternativet som best, og for snurrevad kommer det vestligste alternativet ut best.

Figur 16. Referanseområdene foreslått av konsekvensutredningen markert med rød farge.

Konsekvensutredningen vurderer at etablering av referanseområder vil ha positiv påvirkning for naturmangfold og forskning. Det vil være noe negativt for fiskeriene. Dette fordi etableringen av referanseområdene vil medføre noe begrensning i hvor det kan fiskes med de respektive redskapstypene. Konsekvensutredningen anbefaler at det ikke blir forbud mot både snurrevad, bunntrål og reketrål i alle de tre referanseområdene, begrunnet med at referanseområdene da mister sin funksjon som et referanseområde for en bestemt redskap. Konsekvensutredningen vurderer at et eventuelt forbud mot skyte- og øvingsvirksomhet i områdene som inngår i Forsvarets skyte- og øvingsfelt vil være begrensende for Forsvaret. Konsekvensutredningen viser også til at det er et poeng for referanseområdene at det er like forhold innenfor og utenfor områdene, med unntak av fiskeri. Med grunnlag i dette anbefales det at referanseområdene ikke har vernebestemmelser som forbyr skyting og sprenging i skytefelt.

Statsforvalteren har ingen innvendinger til referanseområdene som konsekvensutredningen har kommet fram til. Statsforvalteren vurderer at belastningen på sjøbunnen fra bunnredskaper som slepes under fisket er såpass lik at det ikke gir mening å bare ha forbud mot det ene i referanseområdene. Derfor foreslår vi følgende punkt tas med i § 4 (generelle unntak):

§ 4 (generelle unntak):

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

g) Høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova og andre lover og forskrifter, med unntak for:

5. fiske med redskaper som slepes og som kan berøre bunnen i:

II. kartfestete referanseområder merket sone D i vernekartet.

Det anbefalte referanseområdet for rekestrål overlapper i stor grad med beskyttelsesområdet for spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold (sone A). De foreslåtte bestemmelsene for beskyttelsesområdet vil sikre området mot bunnredskaper som slepes under fisket. Det er derfor ikke behov for å avsette et eget referanseområde for rekestrål.

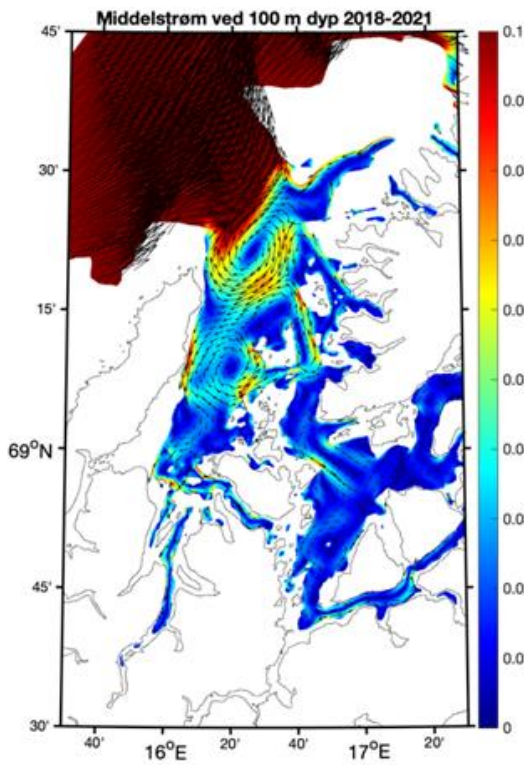
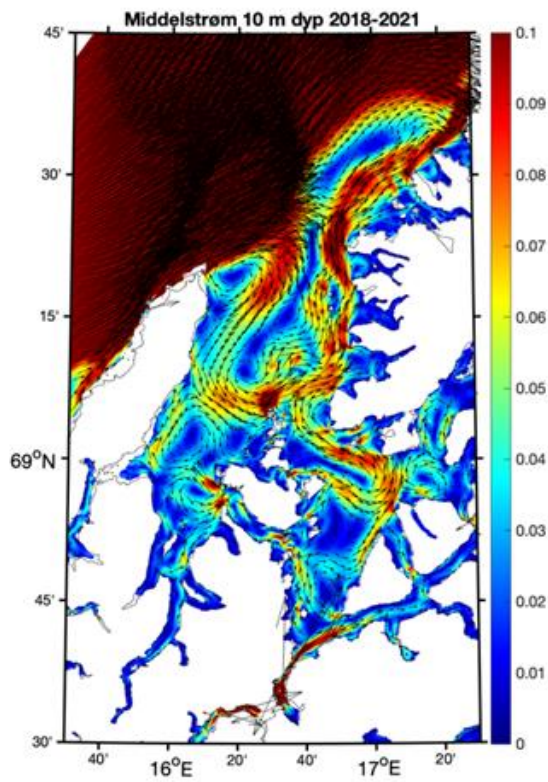
Statsforvalteren er enig med konsekvensutredningens vurdering om at det ikke bør være forbud mot skyting og sprenging i referanseområdene som overlapper med forsvarrets skyte- og øvingsfelt.

Referanseområde for vannkvalitet

Konsekvensutredningen vurderer at referanseområdet for bunnsstrål også kan være et hensiktsmessig referanseområde med hensyn til vannkvalitet, da området ligger med stor avstand til utslippskilder og påvirkning.

Statsforvalteren har vært usikker på egnetheten til det foreslåtte referanseområdet for vannkvalitet. Vi har derfor bedt Havforskningsinstituttet om råd om behovet for og hensiktsmessig plassering av referanseområdet for overvåking av vannkvalitet. Havforskningsinstituttet mener at det er nødvendig å ta hensyn til kjente belastninger i området, eller planer for fremtidig aktivitet som kan medføre belastninger. I forbindelse med eutrofiering og organisk belastning er det kun utslipp fra akvakultur som anses som vesentlige i Andfjorden.

Ved hjelp av strømmodellering vurderer Havforskningsinstituttet at utslippene fra akvakulturvirkosomheten i Selfjorden i stor grad vil følge land på Senja nord-østover og vil sannsynligvis ikke påvirke verneområdet i vesentlig grad. Havforskningsinstituttet mener at utslippene fra det påbegynte og de planlagte landbaserte akvakulturanleggene på Kvalnes, Breivika og Fiskenes har potensial for å kunne påvirke verneområdet. Den dominerende vannstrømmen i overflaten og dypere vannlag vil kunne føre utslippene innover langs østsiden av Andøya og fra Kvalneset østover mot Meløyvær og Steinavær som er et svært verdifullt område for biologisk mangfold.

Figur 17. Strømmodelleringer utført av Havforskningsinstituttet

Havforskningsinstituttet anser det ikke som nødvendig med vannkvalitetsovervåkning vest og nord-øst av Andøya i de ytre områdene på sokkelen. Havforskningsinstituttet mener det mest sannsynlig er svært lav belastning i disse områdene, samt at fortynningsgraden vil være stor på grunn av vanntransport, turbulens og fortykning.

Havforskningsinstituttet foreslår at det legges opp til et målepunkt for vannkvalitet oppstrøms i det planlagte beskyttelsesområdet for spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold. Statsforvalteren vurderer at hele det foreslåtte beskyttelsesområdet for spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold (sone A) bør få status som referanseområde for vannkvalitet. Vannovervåkingen kan da sees i sammenheng med tilstand til sårbare undersjøiske naturtyper slik som blant annet bambuskorallskog, kalkealger, svampskog, skjellsand, tareskog, korallskog og korallrev. Verneformålet i dette området vil også omfatte vannsøylen i tillegg til sjøbunnen.

5.2.3 Fiskeri

I skissen til verneforskrift som lå til grunn for konsekvensutredningen var det lagt opp til at det skal være tillatt med all form for fiske, høsting, jakt og fangst etter gjeldene lovverk, med unntak for høsting av skjell med skjellskrape og høsting av tang og tare. Det legges også opp til at det skal være tillatt med tradisjonell låsetting av fisk.

Konsekvensutredningen vurderer at det kun er etablering av beskyttelsesområder for spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold og etablering av referanseområder for ulike fiskeredskaper som vil påvirke fiskeriene negativt. Dette er omtalt i kap. 5.2.1 (Undersjøisk naturmangfold) og 5.2.2 (Forskning og overvåking). Utover dette vil ikke etableringen av et marint verneområde ha noe negativ påvirkning på fiskerinæringen, da alt fiskeri tillates i verneområdet.

Statsforvalteren vurderer at det er en underdrivelse at et marint vern bare har ubetydelig virkning på fiskeri. Vi vurderer at et marint vern også kan ha positiv virkning på fiskeriene da vernet legger få begrensninger for fiskeri, samtidig som vernet også bidrar med økt beskyttelse av naturmiljøet og selve fiskefeltene mot reguleringer og tiltak som kan være til skade.

I Stortingsmelding 29 (2020-21) *Heilskapleg nasjonal plan for bevaring av viktige område for marin natur* framgår det at høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressursloven skal være lov i marine verneområder, men i de enkelte verneområdene kan verneformål og verneverdier gi grunnlag for strengere regulering av høstingen, for eksempel forbud mot taretråling, bunntråling og liknende i hele eller deler av verneområdet.

Den marine vegetasjonen er en sentral del av det marine vernet og grunnleggende for et velfungerende marint økosystem. Derfor foreslås det forbud mot høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter i det marine verneområdet i Andfjorden. Rådgivende utvalg la til grunn at bruk av bunnredskap som gjør skade på sjøbunnen slik som skjellskrape ikke bør forekomme i marine verneområder. Vi foreslår derfor også at

det marine verneområdet i Andfjorden får et forbud mot høsting av skjell med skjellskrape. I konsekvensutredningen framkommer det at ikke skjer kommersiell høsting av verken tang, tare eller skjell i området, og at et forbud mot dette derfor ikke vil ha noen konsekvens. Statsforvalteren ønsker å legge til flere forhold der havressurslova ikke skal gjelde, selv om dette ikke er utredet i konsekvensutredningen.

Det foreslås et forbud mot høsting av kalkalger. Det har blitt økt interesse for utnyttelse av ruglsand i Norge. Ruglsanden brukes blant annet i sandfiltre og til jordforbedring. Ruglområder er en viktig naturtype. De tredimensjonale strukturene hos rugl gir beskyttelse for et svært rikt biologisk mangfold. Utnyttelse av ruglsand blir forbudt i verneområdet da det er foreslått forbud både mot graving på sjøbunnen og forbud mot høsting av vegetasjon (rugl er en rødalge, det vil si en plante). Vi foreslår likevel at det tas inn et eget forbud mot høsting av kalkalger i vernebestemmelsene for bedre å synliggjøre forbudet.

Statsforvalteren foreslår også et forbud mot høsting av fastsittende arter som koraller, sjøfjær og svamp. I senere år har utviklingen av marin bioprospektering medført interesse for utnytting av arter som aldri tidligere har vært høstet av. Dette er nøkkelarter som med sine tredimensjonale strukturer gir skjul og leveområder for et stort biologisk mangfold, inkludert fiskearter, og er derfor viktig å ta vare på for framtiden.

I tillegg foreslås det at uttak og undersøking i sjø i samband med marin bioprospektering skal være søknadspliktig, da dette kan gjelde høsting av sjeldne og spesielle arter.

Følgende punkter i foreslått verneforskrift er knyttet til fiskeri (vi har inkludert punkter knyttet til referanseområder og beskyttelsesområder for spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold der virkningene for fiskeri er redegjort i kap. 5.2.1 og 5.2.2):

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- g) Høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova og andre lover og forskrifter, med unntak for:
  - 1. høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.
  - 2. høsting av skjell med skjellskrape.
  - 3. høsting av fastsittende arter, herunder koraller, sjøfjær og svamper.
  - 4. høsting av kalkalger.
  - 5. fiske med redskaper som slepes og som kan berøre bunnen i:
    - i. kartfestet område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A i vernekartet.
    - ii. kartfestete referanseområder merket sone D i vernekartet.

6. fiske med garn, line, teine, ruse og snøre som kan berøre bunnen i område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone B i vernekartet.
  7. fiske med garn, line, teine og ruse som kan berøre bunnen i område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone C i vernekartet.
  8. uttak og undersøkelser i sjø i forbindelse med marin bioprospektering.
- h) Tradisjonell låssetting av fisk.
  - i) Fiske i samsvar med lakse- og innlandsfiskloven.
  - j) Søk etter og opprensning av tapte fiskeredskaper, med unntak for områder med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone B i vernekartet.
  - k) Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 5. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- m) uttak og undersøkelse i sjø i forbindelse med marin bioprospektering

Statsforvalteren har registrert at fiskerinæringen, forsvarsindustri og forsvaret har utfordringer med sameksistens i Andfjorden. Det er problematisert at et marint vern er enda en faktor som kan vanskeliggjøre forholdet mellom partene. Det er i hovedsak restriksjoner på undervannsdetonering i de foreslåtte beskyttelsesområdene og i nærområdene til kjente korallrev og korallskoger av hornkoraller som kan påvirke ved at slik aktivitet må flyttes på. Statsforvalteren vurderer at omfanget av undervannsdetonering er så begrenset at dette ikke vil utgjøre et stort problem.

5.2.4 Akvakultur

I skissen til verneforskrift som ligger til grunn for konsekvensutredningen er det tillatt med drift og vedlikehold av eksisterende akvakulturanlegg innenfor de tillatelser gjelder på vernetidspunkt. Det legges det opp til at man ikke behøver søke dispensasjon fra verneforskriften for å justere anleggene innenfor en sone rundt anlegget avsatt i tråd med kystsoneplanen datert 11.02.2021 – se kart fig. 14. I de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene åpnes det for at det kan søkes om tillatelse til etablering av nye eller utvidelse av eksisterende akvakulturanlegg, forutsatt at det ikke er i strid med verneformålet.

Konsekvensutredningen vurderer at akvakultursonene vedtatt i kystsoneplan for Senja er tilstrekkelig areal for å sikre drift og vedlikehold av eksisterende lokaliteter. Videre konkluderer konsekvensutredningen med at det ikke er areal som vil være begrensende for vekst i akvakulturnæringen i Selfjorden, men miljømessige forhold og resipientkapasitet.

l) Drift og vedlikehold av eksisterende:

8. Akvakulturanlegg. I akvakultursone 1-5 i vernekartet tillates fysiske driftstiltak uten søknad.

§ 5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- b) Akvakultur som ikke er i strid med verneformålet.
- c) Utslipp av lusemidler fra brønnbåt.

Ved vernealternativ B vil eksisterende akvakulturvirksomhet i Selfjorden utgå av marin verneplan i Andfjorden. Setningen «I akvakultursone 1-5 i vernekartet tillates fysiske driftstiltak uten søknad» vil da bli tatt ut av unntaksbestemmelsen § 4.k.8 i forslaget til verneforskrift.

Ved vernealternativ B vil også den spesifisert dispensasjonshjemmelen § 5.c. (utslipp av lusemidler fra brønnbåt) utgå. Dette fordi akvakulturvirksomheten i Selfjorden da vil få tilstrekkelig areal utenfor verneområdet for utslipp av lusemidler. Strømmodelleringer viser at utslipp i Selfjorden og Sifjorden vil være lite problematisk for et marint vern da havstrømmene vil føre utslippene nordover og ut av Andfjorden.

5.2.5 Masseuttak

I skissen til verneforskrift som ligger til grunn for konsekvensutredningen var det lagt opp til forbud mot alle tiltak som kan skade naturmangfoldet, herunder mudring, uttak og deponering av masse og utnyttelse av mineralske ressurser.

Konsekvensutredningen vurderer at etableringen av det marine verneområdet i Andfjorden vil ha ubetydelig påvirkning på utredningstema masseuttak. Dette skyldes i hovedsak at det har vært vist liten næringsmessig interesse for uttak av geologiske ressurser i området, og det er ikke avsatt areal til slik aktivitet/næring i overordnede planer.

Statsforvalteren har ingen merknader til konsekvensutredningen.

5.2.6 Samisk næringsgrunnlag

Konsekvensutredningen vurderer at etableringen av det marine verneområdet i Andfjorden vil ha ubetydelig konsekvens for samisk næringsgrunnlag. Det legges til grunn at et marint verneområde kan bidra til styrking av næringsgrunnlaget for det tradisjonelle kyst- og fjordfisket som er viktig for samisk natur- og kulturgrunnlag, men på grunn av lave verdier i delområdene gir dette ikke utslag i konsekvensutredningen.

Statsforvalteren er i hovedsak enig med konsekvensutredningen. I den grad det foreligger samiske rettigheter i Andfjorden, så vil et marint vern i hovedsak kunne være

positivt for de sjøsamiske interessene. De sjøsamiske interessene er per i dag knyttet til konvensjonelt fiske med passive redskaper. Vernet legger svært få begrensninger for slikt fiske, samtidig som det beskytter gyte-, oppvekst- og fiskeområder mot ulike reguleringer og tiltak, som f.eks. akvakulturtiltak.

5.2.7 Forsvaret, forsvarsindustri og romvirksomhet

Konsekvensutredningen legger til grunn at Forsvaret og Andøya Space AS sine aktiviteter skal kunne fortsette som før vernet innenfor de vedtatte rammer og betingelser som de opererer innenfor.

Konsekvensutredningen vurderer at eventuelle utvidelser eller nye aktiviteter vil være i strid med det planlagte vernet. Konsekvensen av dette er imidlertid vurdert som liten da forsvarets skyte- og øvingsfelt og Andøya Space AS i utgangspunktet båndlegger store deler av utredningsområdet.

Konsekvensutredningen har vurdert at forbud mot skyting og sprenging innenfor foreslått beskyttelsesområde vil gi en begrensning for Forsvaret og forsvarsindustrien.

Dagens områder for undervannssprenging i regi av Forsvaret er ikke offentlig tilgjengelig informasjon. Det gir stor usikkerhet i konsekvensutredningen.

Forsvaret

Statsforvalteren er i hovedsak enig med konsekvensutredningens vurdering om at et marint vern generelt vil gi små konsekvenser for forsvaret. Statsforvalteren vurderer at øving med kalde granater og missiler som sprenger i overflaten i liten grad vil påvirke naturverdier på sjøbunnen. Miljøpåvirkningen fra dette er i hovedsak stålet som prosjektilet er laget av. Siden dette kun gir en begrenset miljøpåvirkning, og er en del av forsvarets pågående aktivitet i Andfjorden, kan det aksepteres. Det vil derfor bli et unntak for dette i verneforskriften. Statsforvalteren vurderer at dette er en aktivitet som ikke bare kan begrenses til skyte- og øvingsfeltene da forsvaret også deltar på øvelser arrangert av Andøya Space i de øvrige delene av utredningsområdet. Derfor vil unntaket gjelde i hele verneområdet.

Det marine vernet vil gi noen begrensninger for forsvaret. Statsforvalteren foreslår at det i utgangspunktet skal være forbud mot detoneringer av sprenglegemer under vann i verneområdet, men at det gis unntak fra dette forbudet i forsvarets skyte- og øvingsfelt. Statsforvalteren legger opp til at dette unntaket ikke vil gjelde i beskyttelsesområdet for verdifullt og sårbart naturmangfold, merket som sone A i vernekartet, og nærmere forekomster av hornkoraller og korallrev enn 1000 meter.

Bakgrunnen for at Statsforvalteren foreslår at unntaket ikke skal gjelde i beskyttelsesområdet (sone A) er at det finnes spesielt verdifullt og sårbart undersjøisk naturmangfold her som trenger ekstra beskyttelse.

Bakgrunnen for forslaget om at det ikke bør utføres detonasjoner under vann nærmere enn 1000 meter fra kjente korallrev og hornkorallskoger er et råd fra Havforskningsinstituttet. Dette er skjøre skapninger som lett kan ødelegges av

trykkbølger. Med kjente forekomster mener vi korallrev og hornkorallskoger registrert i offentlige databaser (mareano, naturbase, artskart, yggdrasil o.l.)

Statsforvalteren har etter innspill tatt med et punkt i § 5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser) der det åpnes for sprenging av blindgjengere. Statsforvalteren ser at søknadsplikten kan være en liten ulempe for forsvaret, men det sikrer at forvaltningsmyndigheten får mulighet til å sette vilkår som ivaretar sårbart naturmangfold.

På bakgrunn av dette foreslår Statsforvalteren at følgende punkter tas med i verneforskriften:

§4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene):

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet. Tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
- b) Forsvaret og forsvarsindustriens skyting med kalde granater og detonering av sprenglegemer over og i vannoverflaten.
- c) Forsvarets detonering av sprenglegemer under vann i skyte- og øvingsfeltene avmerket på kartet nedenfor, med unntak for:
  1. område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A.
  2. områder nærmere kjente korallrev eller hornkorallskoger enn 1000 meter.
  3. sprenging av blindgjengere

§5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- j. Sprenging av blindgjengere.

Forsvarsindustrien

Statsforvalteren er i enig med konsekvensutredningens vurdering om at marint vern generelt vil gi små konsekvenser for forsvarsindustrien. Vernebestemmelsene vil ikke være til hinder dagens aktivitet. Statsforvalteren legger opp til at det fortsatt vil være tillatt å skyte av kalde granater og missiler som detonerer over eller i vannoverflaten i hele verneområdet. Detonering under vannoverflaten vil ikke være tillatt.

Statsforvalteren har etter innspill tatt med et punkt i § 5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser) der det åpnes for sprenging av blindgjengere. Statsforvalteren ser at søknadsplikten kan være en liten ulempe for Andøya Space, men det sikrer at forvaltningsmyndigheten får mulighet til å sette vilkår som ivaretar sårbart naturmangfold.

På bakgrunn av dette foreslår Statsforvalteren at følgende punkter tas med i verneforskriften:

§4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene):

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet. Tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
- b) Forsvaret og forsvarsindustriens skyting med kalde granater og detonering av sprenglegemer over og i vannoverflaten.

§5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- k. Sprenging av blindgjengere.

Romvirksomhet

Statsforvalteren er i enig med konsekvensutredningens vurdering om at marint vern generelt vil gi små konsekvenser for romvirksomheten. Vi vurderer at nedfall fra oppskytingene fra Oksbåsen og Børvågen i liten grad vil påvirke naturverdier på sjøbunnen. Miljøpåvirkningen fra Oksbåsen er i hovedsak oppbrente jernrør, med diameter på 22-50 cm og lengde opptil 3 meter, som drivstofftankene er laget av. Rakettnedfall fra den nye oppskytingsstasjonen på Børvågen skal i utgangspunktet ikke falle ned i det marine verneområdet, men det kan skje i enkelte tilfeller dersom raketten kommer kraftig ut av kurs. Siden dette kun gir en begrenset miljøpåvirkning, og er en del av Andøya Space AS sin pågående aktivitet i Andfjorden, kan det aksepteres. Statsforvalteren legger derfor opp til et unntak for dette i verneforskriften.

På bakgrunn av dette foreslår Statsforvalteren at følgende punkter tas med i verneforskriften:

§4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene):

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- d) nedfall fra raketter som skytes opp fra raketbasene i Oksbåsen og Børvågen

5.2.8 Marin Samferdsel – havner, farleder og tekniske installasjoner

I skissen til verneforskrift som ligger til grunn for konsekvensutredningen var det lagt opp til at det gis unntak fra vernebestemmelsene for drift og vedlikehold av eksisterende infrastruktur for marin samferdsel, herunder kaianlegg, flytebrygger,

båttøer, båttutlegg, fortøyninger, sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner, i tråd med prinsippet om at igangsatt virksomhet i utgangspunktet skal kunne fortsette som før vernet. Det legges opp til at det må søkes om dispensasjon for etablering av nye eller utvidelser av eksisterende infrastrukturiltak.

Konsekvensutredningen vurderer at etableringen av et marint verneområde i Andfjorden vil kunne gi noe negativ konsekvens for utredningstema marin samferdsel. Konsekvensutredningen vurderer at eventuelle nyetableringer eller utbedringer kan begrenses av vernet fordi det må søkes om dispensasjon for tiltakene.

Konsekvensutredning vurderer at et forbud mot oppankring i beskyttelsesområdet vil kunne medføre noe begrensning for marin samferdsel.

Tiltak som inngår i de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene, er tiltak som er vurdert i verneplanprosessen skal kunne få tillatelse med mindre det påvirker verneverdier negativt. Statsforvalteren vurderer at søknadsplikten kan være en ulempe for tiltakshaver, men det sikrer at forvaltningsmyndigheten får mulighet til å sette vilkår som ivaretar verneområdet.

Konsekvensutredningen tolker at vedlikeholdsmudring ikke er å regne som drift og vedlikehold av eksisterende infrastruktur, og dermed ikke er tillat. Dette er ikke riktig. Vedlikeholdsmudring anses som vedlikehold av et eksisterende tiltak, og også noe som skal være unntatt vernebestemmelsene. For å synliggjøre dette tar vi vedlikeholdsmudring med som eget punkt under de generelle unntakene, slik som konsekvensutredningen foreslår. Vi tar også med et punkt om dumping av masser fra vedlikeholdsmudring i den spesifiserte dispensasjonshjemmelen. Statsforvalteren vurderer at de store verdiene innenfor sone B i det foreslåtte beskyttelsesområdet må gis beskyttelse mot oppankring. Punktene i verneforskriften som ivaretar tema marin samferdsel blir da som følger:

§ 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- e) Ferdsel og oppankring med båt eller andre fartøyer, med unntak for oppankring i områder med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone B i vernekartet
- l) Drift og vedlikehold av eksisterende:
  - 1. sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner
  - 3. kaianlegg
  - 4. flytebrygger
  - 5. båttøer
  - 6. båttutlegg
  - 7. fortøyninger
- o) Vedlikeholdsmudring

§ 5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- f. Dumping av masser fra vedlikeholdsmudring foretatt i området

5.2.9 Petroleumsvirksomhet

I skissen til verneforskrift som ligger til grunn for konsekvensutredningene åpnes det ikke for petroleumsvirksomhet.

Konsekvensutredningen vurderer at etableringen av et marint verneområde i Andfjorden vil medføre ubetydelig konsekvens for petroleumsnæringa. Dette skyldes at det ikke finnes planer om slik aktivitet i området i utredningsperioden.

Statsforvalteren har ingen merknader til konsekvensutredningens vurdering.

5.2.10 Kabler og rørledninger

I skissen til verneforskrift som ligger til grunn for konsekvensutredningen legges det opp til at drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler vil være tillatt i verneområdet. Det samme gjelder istandsetting ved akutt utfall. Det vil også bli lov å oppgradere og fornye eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og øking av kapasitet. Det legges opp til at det skal tas med et punkt i de spesifiserte dispensasjonshjemlene om at verneområdemyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til legging av nye kabler og rørledninger. Disse skal så langt som mulig samles i korridorer.

Konsekvensutredningen avdekket ikke konkrete planer om nye kabler og rør innenfor utredningsområdet, men det antas at det med stor sannsynlighet kan oppstå slikt behov. Svalbardkabelen skal fornyes før 2028, men det er per i dag uavklart hva tiltaket innebærer. En spesifisert dispensasjonsbestemmelse åpner opp for at det kan bli gitt dispensasjon for oppgradering og legging av nye kabler og rør, så langt som mulig samlet i felles trasé. Kabler og rør vil ofte regnes som kritisk infrastruktur med høy samfunnsnytte, noe som tilsier at dispensering fra verneforskriften vil bli praktisert, gitt at tiltaket tilpasses naturverdiene. Konsekvensutredningen vurderer at etableringen av et marint verneområde i Andfjorden vil medføre noe negativ konsekvens for utredningstema ettersom vernet utløser søknadsplikt etter verneforskriften for etablering av nye kabler og rørledninger.

Tiltak som inngår i de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene, er tiltak som er vurdert i verneplanprosessen skal kunne få tillatelse med mindre det påvirker verneverdier negativt.

Statsforvalteren vurderer at søknadsplikten kan være en ulempe for tiltakshaver, men det sikrer at forvaltningsmyndigheten får mulighet til å sette vilkår som ivaretar verneområdet. Eksempelvis går Svalbardkabelen trolig gjennom en forekomst av bambuskorallskog. Dette er en sterkt truet og sårbar naturtype som bare er registrert 5-

6 steder i verden (alle langs norskekysten). Hadde det vært etablert vern da Svalbardkabelen ble planlagt ville den vært søknadspliktig, og verneområdemyndigheten kunne satt vilkår om at kabelen måtte legges utenom naturtypen. Punktene i verneforskriften som ivaretar tema kabler og rør er som følger:

§ 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- m) Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
- n) Oppgradering og fornyelse av eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer som ikke er i samsvar med verneformålet. Forvaltningsmyndighet varsles.

§ 5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdsel til sjøs.

5.2.11 Friluftsliv

I skissen til verneforskrift som ligger til grunn for konsekvensutredningen legges det opp til at det ikke skal være begrensninger på fiske, jakt eller fangst. Det vil heller ikke bli begrensninger på ferdsel med småbåt på sjø. Det kan etableres fastfortøyninger, dragfortøyninger og oppankres mot land så lenge fortøyningsmidlet er av et materiale som ikke forurensar (m.a.o. ikke lov til å bruke gamle bilmotorer). I de spesifiserte dispensasjonshjemlene legges det opp til at verneområdemyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til etablering av flytebrygger, dersom disse ikke kommer i konflikt med verneformålet og verneverdier.

Konsekvensutredningen vurderer at etableringen av et marint verneområde i Andfjorden kan medføre noe negativ konsekvens for friluftsliv. Det vurderes at vernet kan legge noe begrensning på muligheten for nye tiltak i sjø og strandsone som er knyttet til friluftsliv, f.eks. påfylling av masser og tilrettelegging for aktiviteter.

Statsforvalteren vurderer at når grensen går ved marbakke (eller 2 meter under middels lavvann der marbakke ikke finnes), så er det svært få tilretteleggingstiltak for friluftsliv som vil komme i berøring med verneområdet. Flytebrygger og småbåtanlegg er eksempler på tiltak som kanskje kan berøre vernet. Flytebrygger er inkludert som et av tiltakene som det etter søknad kan gis dispensasjon til forutsatt at det ikke kommer i konflikt med verneformål og verneverdier. Statsforvalteren vurderer at behovet for småbåtanlegg dekkes av eksisterende anlegg og havneområdene som er grenset ut av den marine verneplanen. Derfor foreslås det ikke en spesifisert dispensasjonsbestemmelse i verneforskriften for dette. Statsforvalteren er uenig i

konsekvensutredningens vurdering av at etableringen av et marint vern som noe negativt for friluftsliv. Vern bidrar til å ta vare på naturverdiene og naturopplevelsene. Dette må i hovedsak vurderes som positivt for friluftslivet. Punktene i verneforskriften som ivaretar tema friluftsliv er som følger:

§ 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- f) Fortøyning av småbåt, herunder etablering av fastfortøyning, dragfortøyning og oppankring mot land. Fortøyingmiddel på faste fortøyninger må være i materiale som ikke forurensar.
- g) Høsting av villlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova.
- i) Fiske i samsvar med lakse- og innlandsfiskloven.
- k) Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
- l) Drift og vedlikehold av eksisterende:
  - 4. flytebrygger
  - 5. båtstøer
  - 6. båtutlegg
  - 7. Fortøyninger

§ 5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- k) Tekniske tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene, inkludert sjiktning, vannutskifting og strømforhold nevneverdig, herunder blant annet flytebrygger og fortøyninger.

5.2.12 Reiseliv

Konsekvensutredningen vurderer at etableringen av et marint verneområde i Andfjorden vil ha positiv konsekvens for utredningstema reiseliv. Det begrunnes med at dagens aktiviteter i regi av reiselivsnæringen, som fiske, båtturer med strandhugg og oppankring på de ulike øyene og holmene vil å kunne fortsette som før og at det etter en lengre periode med vern er forventet å gi en forbedring av situasjonen for næringen, fordi vernet bidrar til å ta vare på naturverdiene og naturopplevelsene.

Statsforvalteren har ingen merknader til konsekvensutredningens vurdering.

5.2.13 Kulturminner og kulturmiljø i sjø

Konsekvensutredningen vurderer at et marint vern er positivt for områder med antatt stor verdi for marine kulturminner (Meløyvær og Ytre Senja).

Statsforvalteren har ingen merknader til konsekvensutredningens vurdering. I verneforskriften er det tatt med følgende punkt:

§ 5 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- h) Istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner.

5.3 Virkninger på andre planer

I dette kapitlet drøfter Statsforvalteren hvordan et marint vern påvirke strategier og planer regulert etter annet lovverk.

I arbeidet med konsekvensutredningen er det lagt til grunn flere strategier og planer etter annet lovverk ved fastsetting av konsekvenser ved et marint vern. Derimot har konsekvensutredningen i liten grad tatt stilling til om hvordan et marint vern i Andfjorden vil kunne påvirke samfunnets målsettinger, eksisterende arealavklaringer og planer, samt planer som er under utarbeidelse.

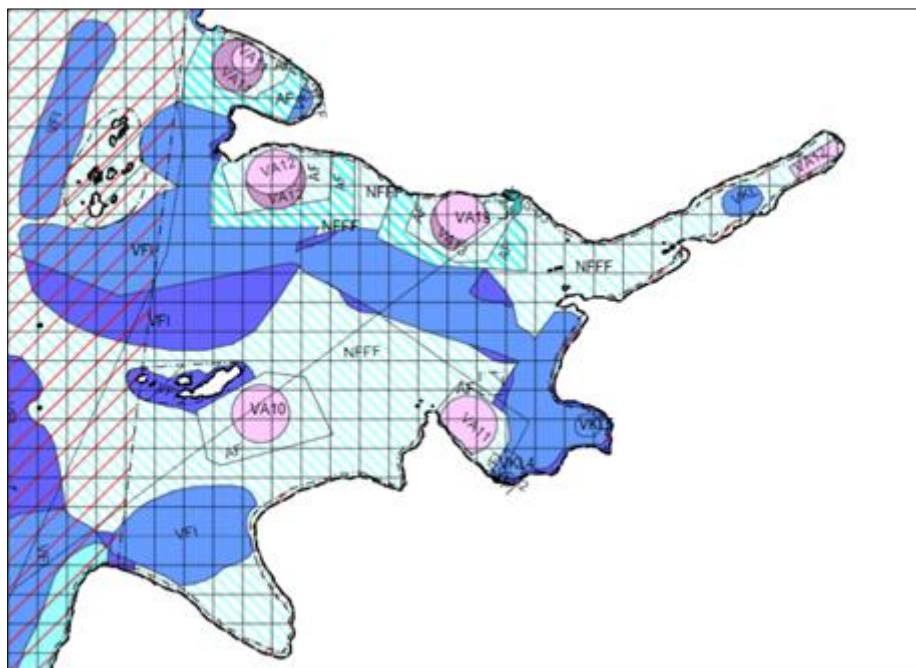
Kommunens planer etter plan- og bygningsloven:

Andøy kommune har gjennom kommuneplanens samfunnsdel (2018-2030) satt seg mål om å være en bærekraftig kommune og har en strategi om å jobbe for å gjøre Andøyatransektet til et marint verneområde. Andøy kommune har pr. dato ingen vedtatt kystsoneplan for sine sjøarealer, men en interkommunal kystsoneplan for Vesterålen, inkludert Andøy kommune, er under utarbeidelse og skal snart sendes ut på høring. Etablering av landbaserte akvakulturanlegg og utskytingsramper for raketter er arealavklart gjennom egne detaljreguleringer etter plan – og bygningsloven. Statsforvalteren vurderer at et marint vern i Andfjorden vil være i tråd med gjeldende samfunnsdel for Andøy kommune. Videre vurderer vi at foreløpige utkast til kystsoneplan tilsier at et marint vern ikke vil være i vesentlig strid med planforslaget som skal sendes ut på høring.

Harstad kommune har gjennom kommuneplanens samfunnsdel (2019-2031) synliggjort at en god balanse mellom vern og utvikling må ligge til grunn for forvaltning av felles naturområder og – ressurser. Harstad kommune sin kystsoneplan, datert 05.12.2019, har ingen arealformål som er i strid med forslag til marint vern i Andfjorden. I utgangspunktet ønsket Harstad kommune å tilrettelegge et areal for akvakulturvirksomhet øst for Steinavær, men Kommunal og moderniseringsdepartementet avsto forslaget den 22.01.2021 av hensyn til Forsvarets skyte- og øvingsområder i Andfjorden. Statsforvalteren vurderer at et marint vern i Andfjorden vil være i tråd med Harstad kommune sine arealavklaringer for kystområdene.

Senja kommune har gjennom kommuneplanens samfunnsdel (2020-2032) forpliktet seg å ha fokus på ressursutnyttelse på alle nivå og i alle deler av samfunnet, i tråd med FNs bærekraftsmål. I planen kommer det også frem at kommunen ønsker en langsiktig og miljøvennlig arealstrategi og balansere behovene for bruk og vern av arealer og

naturressurser. Senja kommune har i sin kystsoneplan datert 11.03.2021 avklart 6 akvakultursoner i Selfjorden.

Figur 19. Kart som viser Senja kommunes kystsoneplan for Selfjorden. Områder avsatt til akvakultur markert med rosa farge.

Vernealternativ A, som omfatter hele utredningsområdet, viderefører 5 av 6 soner avsatt til akvakultur i kystsoneplanen. Den siste sonen, VA12, som ligger i indre Selfjorden og er avsatt til "Oppdrett av alle arter unntatt laksefisk", er ikke innarbeidet i vernealternativet. Bakgrunnen for at denne sonen er tatt ut er at indre Selfjorden er vurdert å være den mest verdifulle delen av Selfjorden for et marint vern. Det er en relativt lite påvirket terskelfjord og et av naturelementene som Rådgivende utvalg for marin verneplan ønsket å få med i verneforslaget for Andfjorden, da det er viktig for å sikre variasjonsbredde til verneområdet. Vernealternativ B, der Selfjorden er tatt ut av verneplanen, vil ikke berøre arealavklaringer i kystsoneplanen til Senja kommune.

Strategiske konsekvensutredning for havvindproduksjon 2012:

Norges vassdrags og energidirektorat (NVE) har gjennom en konsekvensutredning for havvindproduksjon utredet 15 områder i Norge, deriblant et område utenfor Nordmela. NVE vurderer at området har mange og store arealkonflikter og at det ikke bør prioriteres å åpne for havvindproduksjon på kort sikt.

I overkant av 18 km² av utredningsområdet for mulig havvind overlapper med utredningsområdet for marint vern. Et marint vern vil potensielt kunne legge begrensning på bygging av havvind i dette arealet. Men ettersom det utgjør bare 5,5 % av utredningsområdet for havvind, vurderer Statsforvalteren at dette vil gi små konsekvenser. Dessuten er det etter NVEs konsekvensutredningen gitt tillatelse til bygging av en oppskytningsrampe for satelittbærende raketter ved Nordmela.

Sikkerhetssonen til rakettoppskytingen vil sannsynligvis vanskeliggjøre etablering av havvind utenfor Nordmela.

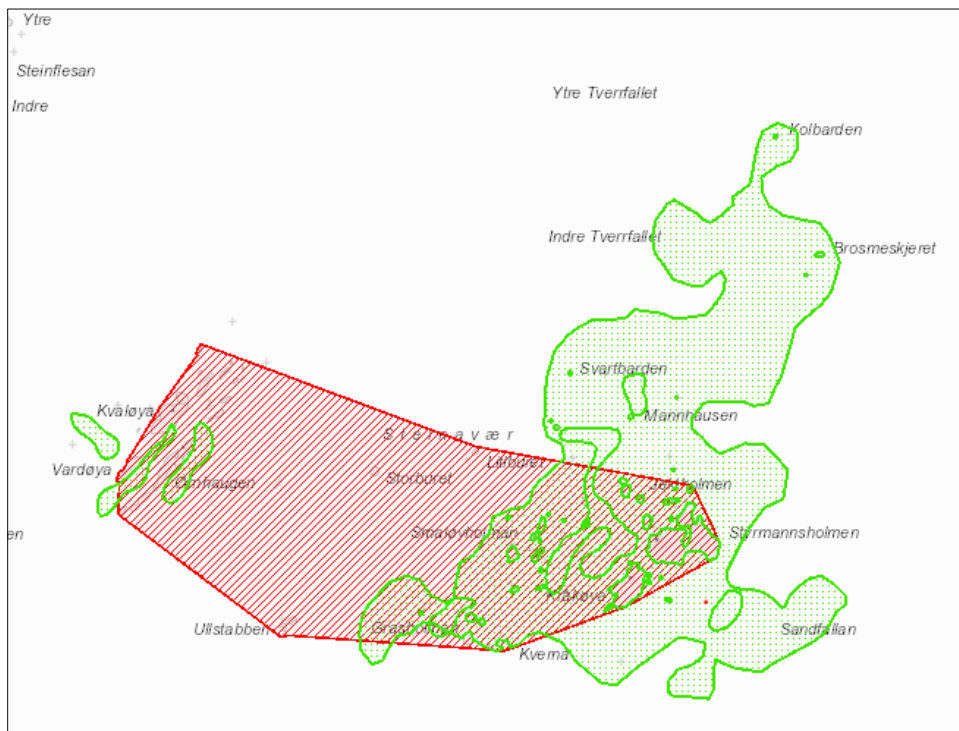
Figur 20. NVEs utredningsområde for havvind ved Nordmela.

Verneområder regulert etter naturmangfoldloven:

Innenfor utredningsområdet fins det tre eksisterende verneområder, Bleiksøya naturreservat, Steinavær landskapsvernområde med dyrelivsfredning og Holmenvær landskapsvernområde med dyrelivsfredning. De er alle tre hovedsakelig vernet for beskyttelse av sjøfugl og at de strekker seg et godt stykke ut i sjø.

Bleiksøya naturreservat verner allerede vegetasjon inkl tang og tare. For å unngå dobbelvern er vernegrensen til det marine verneområdet lagt kant i kant med vernegrensen til Bleiksøya naturreservat.

Steinavær landskapsvernområde og Holmenvær landskapsvernområde verner ikke sjøarealene. Statsforvalteren foreslår at det marine verneområdet overlapper med sjøarealet til Steinavær og Holmenvær landskapsvernområde. Et marint vern vil sikre at omkringliggende marine naturtyper, som er viktig for å opprettholde verneverdier innen verneområdene får ekstra beskyttelse. For eksempel er tareskoger av stor betydning som oppvekstområder for fisk og som videre er viktig for sjøfugl. Kartet nedenfor viser Steinavær landskapsvernområde (rød avgrensning) og hvordan området henger sammen med en større tareskog (grønn avgrensning) og som er av stor betydning for å opprettholde et intakt økosystem inkludert sjøfuglbestanden innenfor verneområdet.

Figur 21. Skjellsandforekomster ved Steinavær landskapsvernområde.

Statsforvalterens vurdering er at et marint vern vil gi de eksisterende verneområde bedre beskyttelse mot aktiviteter som kan gi negativ miljøpåvirkning.

Forskrift om forsvarets skyte - og øvingsfelt, datert 13.09.2021:

Statsforvalteren har hatt jevnlig dialog med Forsvaret med tanke på samordning av statens planer for både marint vern og et skyte- og øvingsfelt i Andfjorden. Vi vurderer at et marint vern i Andfjorden vil medføre noe begrensning på Forsvarets mulighet for undervannsprenginger (Se kapitel 5.2.7)

Aichi-mål 11 og FNs bærekraftsmål nr 14

Aichi-mål nr. 11 og FNs bærekraftsmål nr. 14 innebærer at Norge har sluttet seg til et mål om bevaring av 10% av kyst- og havområdene innen 2020. Et marint vern av Andfjorden vil være et vesentlig bidrag for at Norge skal kunne oppfylle disse målsettingene. I Norge er 5186 km² sjøarealer vernet. Et marint vern av Andfjorden vil øke det vernede arealet til 7150 km². Det vil utgjøre 4,9 % av sjøarealene innenfor territorialgrensene. Andfjorden har et usedvanlig rikt og variert undersjøisk landskap og naturmangfold er en god kandidat for å oppfylle faglige kriterier for marint vern.

6 Vurderinger etter naturmangfoldloven kapittel 2 og 5

Nedenfor følger en vurdering av hvordan prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er tatt hensyn til og vektlagt.

6.1 Kunnskapsgrunnlaget

Det foreslåtte marine verneområdet Andfjorden inngår blant de 36 områdene som Rådgivende utvalg for marin verneplan anbefalte vernet i sin tilråding i 2004. Utvelgelse av områder ble gjort på bakgrunn av bl.a. en analyse av forekomst og utbredelse av 4370 bunnlevende plante- og dyrearter. I analysearbeidet ble Norskekysten delt inn i 26 avsnitt. Ett av disse avsnittene svarer i stor grad til kyststrekningen som inngår i verneforslaget for Andfjorden, og innenfor dette avsnittet omfatter analyse materialet 1054 arter, hvorav 77 fiskearter.

På bakgrunn av informasjonen om forekomst og utbredelse av arter, ble kysten delt inn i tre biogeografiske subprovinser (regioner). Potensielle områder ble deretter delt inn i seks kategorier, og utvalget vektla at det skulle velges ut områder fra hver av de seks kategoriene innen hver av de tre biogeografiske subprovinsene. Utvalgte pekte på at det vil ta mange år før en har god oversikt over det biologiske mangfoldet i våre marine områder, og la til grunn at det er kjent at det er en sammenheng mellom forekomst av planter og dyr og bunnforholdene generelt. Ulike organismer finnes på mudderbunn, sandbunn, stein- og grusbunn og fjellbunn. Andre fysiske miljøforhold, som lys, dyp, saltholdighet og havstrømmer, spiller også avgjørende roller for forekomst og utbredelse av arter. Bunntopografi og bunnforhold er i store trekk kjent i norske kyst- og havområder, selv om detaljert kartlegging i mange tilfeller ikke er gjennomført. Ved å vektlegge informasjon om geologi og geomorfologi, kan en generelt forvente at det indirekte tas hensyn til arter og arts mangfold, selv om dette ikke er spesielt kartlagt. Ved gjennomgangen og prioriteringen av områdene innen hver kategori, ble det gjort kryssreferanser til lignende lokaliteter innen andre kategorier for å ha en best mulig samlet oversikt.

Utvalget foreslo på dette grunnlaget at 36 områder tas med i en første fase av arbeidet med marin verneplan, som har hovedfokus på arealer innenfor 12 nautiske mil (territorialgrensen). Områdene er vurdert som rimelig dekkende med hensyn på representativitet for kystområder og territorialfarvann. Utvalget pekte likevel på suppleringsbehov i form av både konkrete geografiske områder og kategorier av områder fra ulike deler av landet.

Andfjorden ble plassert i kategorien "transekter". Områdene i denne kategorien er ment å være representative tverrsnitt fra kysten og ut i havet. På denne måten fanger de opp en rekke biotoper og habitater fra grunne kystområder til dypere havområder. Områdene i denne kategorien er viktige elementer i arbeidet med å nå målet om representativ bevaring av natur, da de ble valgt ut i hovedsak basert på representativitet; utvalget vektla en størst mulig spennvidde i naturtyper med hensyn på bl.a. dypde- og bunnforhold og eksponeringsgrad for bølger og strøm.

Kunnskap om naturforholdene i området Andfjorden er sammenstilt i tilrådingene fra Rådgivende utvalg for marin verneplan fra 2003 og 2004. Materialet fra nevnte analyse av forekomst og utbredelse av 4370 bunnlevende arter, er sammenstilt i rapporten "Distribution of marine, benthic macro-organisms in Norway" (DN-utredning 3-2001). Gjennom kartleggingsprogrammet MAREANO gjennomførte Havforskningsinstituttet (Hi) og Norges geologiske undersøkelser (NGU) undersøkelser i Andfjorden i perioden 2006 – 2008.

Som grunnlag for konsekvensutredningen engasjerte Statsforvalteren i 2020 Havforskningsinstituttet til å gjøre en sammenstilling og analyse av tilgjengelige data på marinbiologisk mangfold i utredningsområdet i Andfjorden. Dataene kom i hovedsak fra MAREANO-programmet, Nasjonalt program for kartlegging av marint mangfold, men også Havforskningsinstituttets egen overvåking av koraller og samarbeidsprosjektet CoralAlg mellom Norsk Instituttet for vannforskning (NIVA), Havforskningsinstituttet og Universitetet i Oslo (UiO). Videre ble Fiskeridirektoratets oppdaterte data for kystnære gyteområder og rekefelt benyttet, samt informasjon fra fiskere om sårbare naturtyper, innhentet av Fiskeridirektoratet gjennom intervju med fiskere i 2007 og 2019. Astafjordprosjektet (2002-2012) har gitt et godt kunnskapsgrunnlag om det undersjøiske landskapet – og naturmangfoldet.

I 2020/21 ble konsekvensutredning av et marint vern av Andfjorden utarbeidet av Asplan Viak. Konsekvensutredningen baserer seg på eksisterende kunnskap fra allment tilgjengelige kilder og tar for seg utredningstemaer knyttet til naturmiljø, kulturminner, naturressurser og samfunn.

Underveis i verneplanprosessen har Statsforvalteren hatt nær dialog med Havforskningsinstituttet og mottatt forvaltningsråd om undersjøisk naturmangfold sin følsomhet for undervannsdetoneringer, strømmodellering, områder for vannovervåking og oppfisking av tapte fiskeredskaper. Videre har Havforskningsinstituttet våren 2022 kartlagt utbredelsen til korallrevet nord for Steinavær og Bambuskorallskogen utenfor Kvalnes.

Oppsummert viser undersøkelsene at det undersjøiske landskapet i utredningsområdet er svært variert med blant annet terskelfjord, undersjøiske dal, ås og fjellandskap, bassengbunn, sokkelområde og marine canyon jf. Bleiksdjupet som er over 1000 meter dypt. Det varierte landskapet gir grunnlag for mange ulike naturtyper deriblant skjellsand, tareskog og ruglbunn på grunt vann til korallrev, hardbunnskorallskog, bambuskorallskog, svampskog og sjøfjærbunn i dypet.

Det vises for øvrig til omtalen av verneverdier, arealbruk og brukerinteresser i utredningsområdet i kapittel 4, samt kapittel 5 der det redegjøres for konsekvensutredningen, samt Statsforvalterens drøfting om hvordan et marint vern vil kunne påvirke brukerinteresser og forslag til vernebestemmelser. Selv om utredningsområdet er relativt godt kartlagt, sammenlignet med mange andre marine verneområder, er det et stort behov for ytterligere kartlegginger som grunnlag for forvaltning av områdene. Det legges likevel til grunn at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om verneverdiene til at det kan treffes vedtak om vern.

6.2 Effekter av vernet

Naturmangfoldloven § 10 setter krav om at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen et økosystem er eller vil bli utsatt for. Pr. i dag vurderes området å være noe utsatt for inngrep og aktiviteter som belaster økosystemene, se også kap. 5. Vi vil særlig trekke frem følgende:

- Ytre deler av Andfjorden er mye brukt til fiske med bunntål og snurrevad, dvs. fiskeriredskaper som slepes langs bunnen. Vi forventer særlig at sokkelområdene sør og nord for Bleiksdjupet er betydelig påvirket av et slikt fiske. I tillegg er det et betydelig fiske med line og garn i store deler av utredningsområdet og som også kan gi skade på undersjøisk naturmangfold.
- I Ytre Selfjorden er det de siste 50 år vært drevet akvakultur av laksefisk. Merdbasert akvakulturvirksomhet innebærer betydelig utslipp av organiske materialer, kjemikalier og medikamenter. Vi forventer at denne aktiviteten har gitt påvirkninger på det undersjøiske naturmangfoldet i Selfjorden.
- Store deler av utredningsområdet er et viktig skyte – og øvelsesfelt for forsvaret. Selv om undersøkelser så langt viser liten negativ påvirkning av forsvaret, kan det ikke utelukkes at forsøpling og effekter av skyting og sprenging kan ha gitt negative effekter på marine naturtyper i Andfjorden.

Restriksjonene som følger av at verneforskriften er tilpasset verneformål og de verneverdiene man ønsker å ta vare på i området.

Når det gjelder fremtidig belastning, setter verneforskriften forbud mot tiltak og aktiviteter som vurderes å kunne ha negativ effekt på verneverdiene i området. Vernet vil imidlertid ikke kunne hindre for eksempel spredning av fremmede arter, som f.eks. kongekrabbe.

Vegetasjonen og dyrelivet er vernet mot skade og ødeleggelse. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene. Det blir forbud mot fysiske tiltak som for eksempel utfylling, mudring, uttak og deponering av masse, boring og plassering av konstruksjoner på sjøbunnen. Undervannsprenging vil være forbudt i beskyttelsesområder for undersjøisk naturmangfold, samt nærmere enn 1000 meter fra kjente korallforekomster.

Verneforskriften omfatter generelt unntak for fiske, men ikke i kartfestet referanseområder og kartfestet område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold.

Gjennom verneforskriften er det åpnet for å gi dispensasjon til ulike typer tiltak, for eksempel tekniske tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene nevneverdig. Ved behandling av dispensasjonssøknader vil påvirkninger på verneverdier og verneformål bli vurdert, og det vil kunne settes vilkår av hensyn til dette. Prinsippet i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder er vektlagt i verneprosessen i forbindelse med fastsetting av forslag til generelle unntak og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området, vil virksomhet/tiltak det åpnes for i verneforskriften med sannsynlighet ha nevneverdig negativ innvirkning på verneformål og verneverdier. Statsforvalteren vil særlig trekke frem at unntakene knyttet til forsvaret og fiskeriene åpner opp for at disse kan gi negative virkninger for undersjøisk naturmangfold i store deler av utredningsområdet.

Gjennom den overvåking som det legges opp til, vil tilstandsutviklingen kunne følges. Dette kan gi et bedre grunnlag for å vurdere samlet belastning ved behandling av dispensasjonssøknader, jf. naturmangfoldloven § 10.

Prinsippene i naturmangfoldloven vil også bli vurdert og vektlagt ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften og i arbeidet med forvaltningsplan for området.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, jf. naturmangfoldloven § 11. Vernevedtaket i seg selv medfører ikke miljøforringelse. I verneforskriften er det gjort generelle unntak fra forskriftenes forbudsbestemmelser og for enkelte av disse unntakene er det satt vilkår for å hindre miljøforringelse.

Etter statsforvalternes vurdering vil vernet ha en positiv effekt på naturmangfoldet. Førre-varprinsippet i naturmangfoldloven § 9 første punktum er derfor lite relevant i denne saken.

Gjennom verneplanprosessen frem mot høring er det foretatt avveininger mellom områdets verneverdier og andre viktige samfunnsinteresser, jf. naturmangfoldloven § 14. Det vises til nærmere omtale i kapittel 1.4, 1.5, 4.1 og de enkelte temaer under kap. 5. Foreslåtte verneforskrift åpner for at pågående aktiviteter i all hovedsak kan videreføres. Gjennom avgrensning av området og gjennom direkte unntak eller spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskriften, er det tatt hensyn til næringsmessige interesser som fiske og akvakultur samt privatpersoners bruk av områdene. Flere molo- og havneområder er foreslått grenset ut av verneområdet med god margin, slik at det også er rim for videre utvikling.

6.3 Kriterier for marine verneområder

I naturmangfoldloven § 39 framgår det at et område må oppfylle ett eller flere opplistede kriterier for å kunne kvalifiseres for marint vern. Statsforvalteren vurderer at et marint vern i Andfjorden vil oppfylle 5 av de 7 opplistede kriteriene.

Foreslått verneområde har et stort areal og stor variasjon i undersjøisk landskap og naturmangfold. Områdets avgrensning og størrelse sikrer opprettholdelse av økologiske funksjoner og i stor grad er uten tyngre naturinngrep (nml §39 bokstav a). Et slikt marint vern vil ha mange likhetstrekk med en nasjonalpark.

Andfjorden har stor variasjon i truet, sjelden og sårbar natur, der være seg korallskoger, korallrev, svampskoger, tareskoger og ruglbunner (nml §39 bokstav b).

Området har store geologisk verdier med Norge største undersjøiske canyon og flere israndavsetninger (nml §39 bokstav e).

Foreslått verneområde sin store størrelse, utforming som transekt, plassering ift. kyststrømmen, stor variasjon i naturmangfold, beskyttelsesområder og begrenset påvirkning gjør området særlig egnet som referanseområde og således interessant for forskning og overvåking (nml 39 bokstav f).

Andfjorden har mange viktige gyte- og oppvekstområder for marin fisk. Et marint vern vil gi disse områdene økt beskyttelse (nml 39 bokstav g).

FORSLAG

Kilder

Artsdatabanken (2018). Norsk rødliste for naturtyper (2018). Link:

<https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

Astafjordprosjektet "Kunnskapsbasert forvaltning av kystsonen". 2002-2012. (Sør-Troms regionråd).

Bekkeby, T., Rinde, E., Oug, E., Buhl-Mortensen, P., Thormar, J., Dolan, M., Mjelde, M., Gitmark, J.K. Moy, S.R., Schneider, S., Gonzales-Mirelis, G., Systad, G., Van Son, T.C. (2021). Forslag til forvaltningsrelevante marine naturenheter. ISBN 978-82-577-7408-0

Brattegard, T., Holthe, T (1987). Distribution of marine, benthic macro-organisms in Norway" (DN-utredning 3-2001).

Brattegaardutvalget (1995) Kartlegging av egnede marine verneområder i Norge. Tiltråding fra rådgivende utvalg. Utredning for DN nr. 1995 - 3

Cryptic coralline algae – Artsprosjekt _43-15. Norway`s hidden marine biodiversity: The hunt for cryptic species within the coralline algae". NIVA, Hi, UiO m.fl.

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av marint biologisk mangfold. DN-håndbok19-2001. Revidert 2007. 51 s.

Distribution of marine, benthic macro-organisms in Norway" (DN-utredning 3-2001).

Fiskeridirektoratet. (udatert). Kartløsning med data om fiskeriaktivitet, korallrev, havner med videre. Lokalisert på <https://kart.fiskeridir.no/fiskeri>.

Husa, V., Gonzalez-Mirelis, G., Kutti, T., Morsensen, P., Søvik, G., Jensen, G., Bakkeplass, K. og Skjoldal, H. R. (2020). Marinbiologiske mangfold i Andfjorden marine verneområde. Rapport fra Havforskningsinstituttet. ISSN:1893-4536

Intervjudata for kystnære gyteområder, rekefelt og sårbare naturtyper (Fiskeridirektoratet, 2007 og 2019).

Kartfesting av korallrev rett nord for Steinavær og en bambuskorallskog utenfor Kvalnes. Utført av Havforskningsinstituttet i mai 2022. Resultater levert som kartfil i shape- og gdb format.

Klima- og miljødepartementet (2015). Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven (§§ 41 – 43) (Rundskriv T-2/15). Lokalisert på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/t-2-15-saksbehandlingsregler-ved-omradevern-etter-naturmangfoldloven/id2398923/>

Klima- og miljødepartementet (2016). Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven (Veileder M-481). Lokalisert på <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M481/M481.pdf>

Mortensen, P., Husa, V. og Espeland, S.H. (2021). Forvaltningsråd om undersjøisk naturmangfold i forsvarets skyte- og øvingsfelt. Havforskningsinstituttet.

Naturbasen. Kartlagte naturtyper knyttet til metodikk Kartlegging av marint biologisk mangfold (DN-håndbok 19). Link: <https://geocortex01.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

Naustvoll, L.J., Asplin, L. og Kleiven, A.R. (2022). Forvaltningsråd om strømforhold i utredningsområdet, vannovervåking og oppfisking av tapte fiskeredskaper. Havforskningsinstituttet.

Rapport "Distribution of marine, benthic macro-organisms in Norway" (DN-utredning 3-2001).

Rapport "Geologi og bunnforhold i Andfjorden og Stjernesundet/Sørøysundet" (NGU 2009.027)

Rapport "Naturtyper og arts mangfold i Stjernesundet, Sørøysundet og Andfjorden" (Hi, 2009)

Rådgivende utvalg for marin verneplan. (2003). Råd til utforming av marin verneplan for marine beskyttede områder i Norge. Foreløpig tilrådning fra Rådgivende utvalg for marin verneplan pr. 17. februar 2003. Lokalisert på https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/dokumenter/vernet-natur/marint-vern/marinverneplan_forelopigtilradning170203.pdf

Rådgivende utvalg for marin verneplan. (2004). Råd til utforming av marin verneplan for marine beskyttede områder i Norge. Endelig tilrådning med forslag til referanseområder. Lokalisert på https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/dokumenter/vernet-natur/marint-vern/marinverneplan_endeligtilradning300604.pdf

Vevatne, K.I., Eilertsen, M., Ingvild Nordtveit, I., Rieck, N., Todt, C., Tverberg, J. og Lunde, R. (2021) Konsekvensutredning av marint verneområde for Andfjorden. Asplan Viak. Rapport nr. 628499-01.

Vedlegg I – Statsforvalterens forslag til verneforskrift

Forskrift om vern av Andfjorden marine verneområde/ Ánddavierdasa mearrasuodjalanguovlu, Andøy, Harstad og Senja kommuner, Nordland fylke og Troms og Finnmark fylke

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. xx.xx.202x med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 32, jf. § 39 og § 62. fremmet av Klima og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med Andfjorden marine verneområde er å ta vare på et transekt kyst-hav med stor variasjon av naturmangfold, inkludert trua, sjelden og sårbar natur, og som representerer bestemte naturtyper av særlig naturvitenskaplig verdi. Det er en målsetting å holde verneverdiene uten større grad av ytre påvirkning, og området skal kunne tjene som referanseområde for langtidsovervåking og forskning, både generelt, men også for aktiviteter som bunntåling, reketråling og snurrevad.

Verneformålet er knyttet til sjøbunnen. I kartfestet referanseområde for regional vannkvalitet i kyststrømmen, vist som sone A i vernekartet, omfatter verneformålet i tillegg vannsøylen.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnet.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Det marine verneområdet dekker et sjøareal på 1964 km² i Andøy, Harstad og Senja kommuner, med grense mot land langs marbakken eller 2 meter under midlere lavvann der marbakken ikke finnes, med unntak av arealet som grenser mot Bleiksøya naturreservat og Flatøya landskapsvernområde, der grensen går kant i kant med grensen til eksisterende vern. Verneområdet omfatter overflaten, vannsøylen og sjøbunnen.

Grensen for det marine verneområdet går fram av kart i målestokk 1:x0 000 datert Klima- og Miljødepartementet xxxx 202x. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

§ 3. (vernebestemmelser)

I det marine verneområdet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Følgende vernebestemmelser gjelder:

- a) Vegetasjonen, herunder tang, tare og andre marine planter, er vernet mot skade og ødeleggelse. Planting av vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet knyttet til sjøbunnen er vernet mot skade og ødeleggelse. Utsetting av organismer er forbudt.
- c) Området er vernet mot tiltak som for eksempel etablering av ulike typer anlegg, utfylling, byggevirksomhet, plassering av konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, utføring av

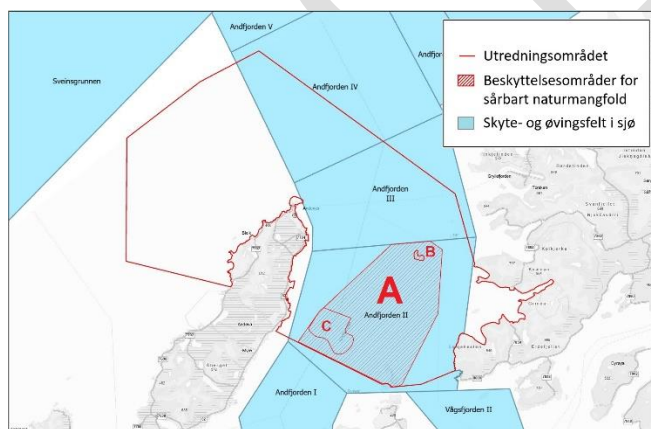
avløpsvann og andre konsentrerte forurensningstilførsler, mudring, uttak og deponering av masse, undervannssprengning, boring, oppankring, utnyttelse av mineralske ressurser, utslipp av urensset ballastvann og utslipp av kjølevann fra land. Forsøpling er forbudt.

Miljødirektoratet kan av hensyn til korallforekomster ved forskrift regulere eller forby virksomhet i det marine verneområdet.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet. Tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
- b) Forsvaret og forsvarsindustriens skyting med kalde granater og detonering av sprenglegemer over og i vannoverflaten.
- c) Forsvarets detonering av sprenglegemer under vann i skyte- og øvingsfeltene avmerket på kartet nedenfor, med unntak for:
  1. område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A.
  2. områder nærmere kjente korallrev eller hornkorallskoger enn 1000 meter.
  3. sprenging av blindgjengere

- d) Nedfall fra raketter som skytes opp fra raketbasene i Oksbåsen og Børvågen.
- e) Ferdsel og oppankring med båt eller andre fartøyer, med unntak for oppankring i områder med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone B og C i vernekartet.
- f) Fortøyning av småbåt, herunder etablering av fastfortøyning, dragfortøyning og oppankring mot land. Fortøyningsmiddel på faste fortøyninger må være i materiale som ikke forurenses.
- g) Høsting av villlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova og andre lover og forskrifter, med unntak for:
  1. høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.

2. høsting av skjell med skjellskrape.
  3. høsting av fastsittende arter, herunder koraller, sjøfjær og svamper.
  4. høsting av kalkalger.
  5. fiske med redskaper som slepes og som kan berøre bunnen i:
    - i. kartfestet område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A i vernekartet.
    - ii. kartfestete referanseområder merket sone D i vernekartet.
  6. fiske med garn, line, teine, ruse og snøre som kan berøre bunnen i område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone B i vernekartet.
  7. fiske med garn, line, teine og ruse som kan berøre bunnen i område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone C i vernekartet.
  8. uttak og undersøkelser i sjø i forbindelse med marin bioprospektering.
- h) Tradisjonell låssetting av fisk.
- i) Fiske i samsvar med lakse- og innlandsfiskloven.
- j) Søk etter og opprensning av tapte fiskeredskaper, med unntak for områder med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone B og C i vernekartet.
- k) Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
- l) Drift og vedlikehold av eksisterende:
  1. sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner
  2. kloakkanlegg
  3. kaianlegg
  4. flytebrygger
  5. båtstøer
  6. båtutlegg
  7. fortøyninger
  8. akvakulturanlegg. I akvakultursone 1-5 i vernekartet tillates fysiske driftstiltak uten søknad.
  9. andre eksisterende anlegg og innretninger
- m) Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
- n) Oppgradering og fornyelse av eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer som ikke er i samsvar med verneformålet. Forvaltningsmyndighet varsles.
- o) Vedlikeholdsmudring

§ 5. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdsel til sjøs.
- b) Akvakultur som ikke er i strid med verneformålet.
- c) Utslipp av lusemidler fra brønnbåt.
- d) Oppgradering og fornyelse av sjøkabler som ikke faller inn under § 4
- e) Legging av nye kabler og rørledninger, så langt som mulig samlet i korridorer.
- f) Dumping av masser fra vedlikeholdsmudring foretatt i området.
- g) Bølgedempere i forbindelse med småbåtanlegg
- h) Istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner.
- i) Uttak av fremmede, introduserte arter
- j) Sprenging av blindgjengere.
- k) Tekniske tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene, inkludert sjiktning, vannutskifting og strømforhold nevneverdig, herunder blant annet flytebrygger og fortøyninger.
- l) vitenskapelige undersøkelser
- m) uttak og undersøkelse i sjø i forbindelse med marin bioprospektering

§ 6. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven § 48.

§ 7. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet i samsvar med naturmangfoldloven § 47.

§ 8. (forvaltningsplan)

Forvaltningsmyndigheten skal utarbeide en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltningen og skjøtsel av det marine verneområdet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndigheten etter forskriften.

§ 10. (rådgivende utvalg)

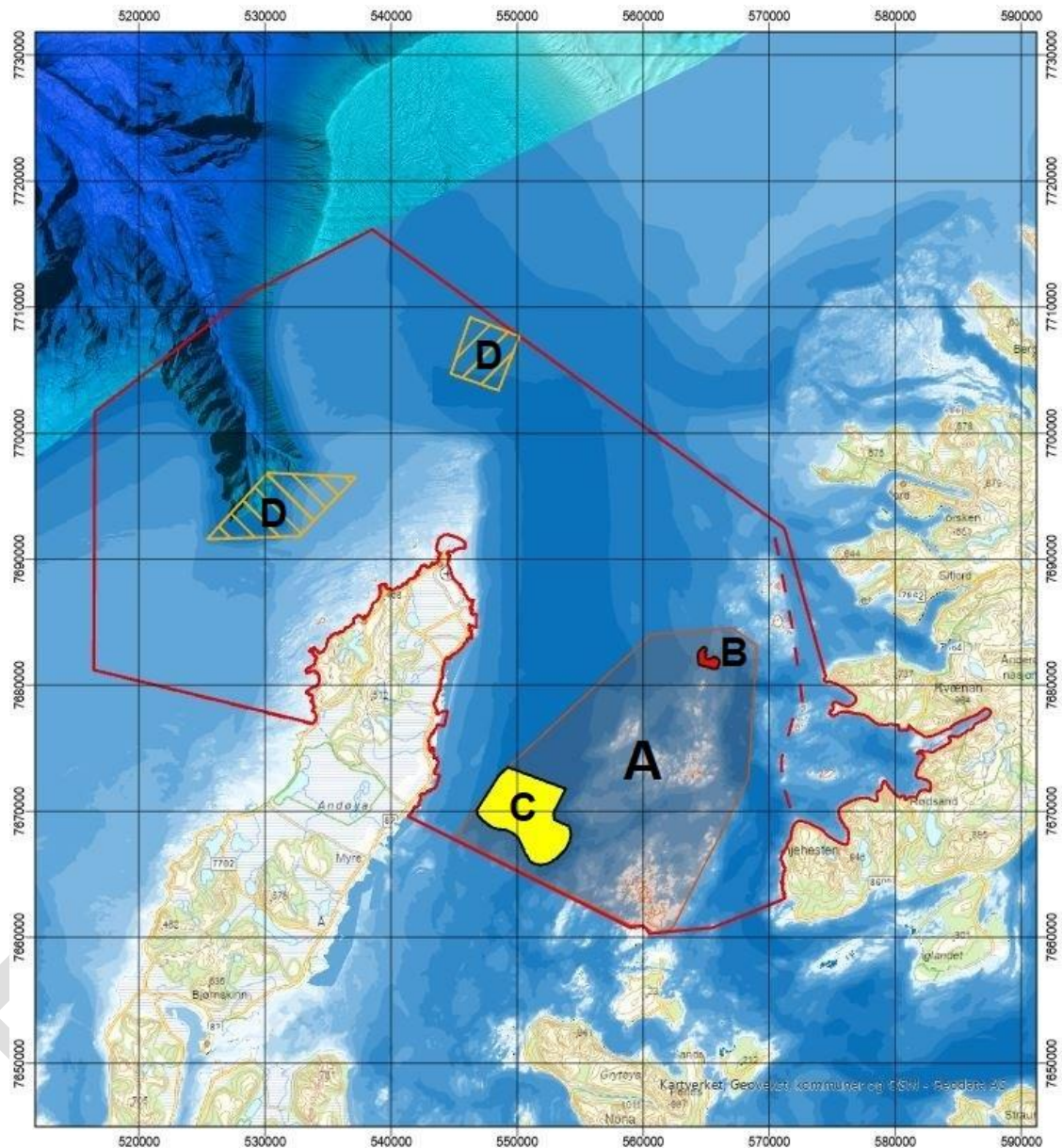
Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av verneområdet.

§ 11. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg II – Forslag til vernekart

Andfjorden marine verneområde

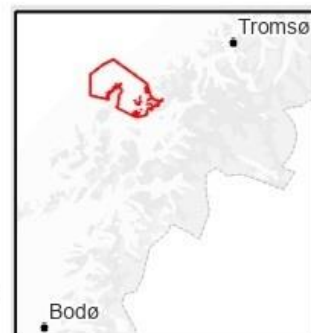
Andøya, Harstad og Senja kommuner

- Vernegrense – alternativ A
- - - Vernegrense – alternativ B
- Beskyttelsesområde A
- Beskyttelsesområde B
- Beskyttelsesområde C
- ▨ Referanseområde snurrevad D
- ▨ Referanseområde bunntål D

UTM rutenett i EUR89 / sone 33 N
 Kartgrunnlag Norge Digitalt
 Kartproduksjon: Statsforvalteren i Nordland

Klima- og miljødepartementet, xxxx 202x

0 5 10 20 Kilometer

Vedlegg III

Konsekvensutredning av marint verneområde for Andfjorden

<https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-nordland/dokument-fmno/miljo-og-klima-dokumenter/verneomrader/marin-verneplan/andfjorden/konsekvensutredning-marint-verneomrade-andfjord-22.04.21.pdf>

Vedlegg IV

Tilleggsutredning

<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/2216514f9f734900b9713a16e9f4bcda/tilleggsutredning-reduisert-grenseforslag-9.11.22.pdf>

Vedlegg V

Protokoller fra møter med arbeidsutvalget for marint vern i Nordland, Troms og Finnmark

<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/2216514f9f734900b9713a16e9f4bcda/protokoll-au-mote-18.11.22.pdf>

<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/2216514f9f734900b9713a16e9f4bcda/protokoll-for-au-mote-19.5.22.pdf>

<https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-nordland/dokument-fmno/miljo-og-klima-dokumenter/verneomrader/marin-verneplan/andfjorden/protokoll-fra-au-mote-12.02.2019.pdf>